

M Tuscher fecit

Denne Bog hör mig til
Karen Hans datter

Forgiet Mig icke/ Er mit Naffn.

Det Er

Kast mig icke/ vnder Bencken.

Nogne Aandelige oc Christelige Bønner/ Formaning oc Sprock/ Daglige at haffue for Øyen Ved Mattheum Schuartz.

Oc nu nylige Fordanskit oc For=merid met nogle skiøne Afften oc Morgen signelser/ oc andre flere Bønner/

Aff

Baltzer Melchiorsøn.

Prentet i Kiøbenhaffn/ Aff Matz Vingaard.

1580.

P: G: I:B:R:

Erlig oc Vel-
byrdig Mand PRED-
BIØRN Gyldenstiern / til
Wosborig / Befallings-
mand paa Aastrup.

Oc Erlig / Velbyrdig /
Gudfryctig/ oc Dydig Jomfru
BERETHE Rosenspær /
Hans Allerkieriste Feste-
mø/ Ynskier ieg.

Guds Yndist/ Naade oc
Venskab / met Lycke oc Salig-
hed/ Benedidelse oc Velsignelse/
Baade til Liff oc Siel ved
Jesum Christum vor
Eniste Saliggiørere/
A M E N.

Fortalen.

Ll Jere PRED-
BJØRN
Gyldenstiern/
oc kiere Jom-
fru BERETHE
Rosenspar E: V: Mang-
foldige Velgierninger /
mig aff E: V: beuist
er / haffuer giffuit mig
Orsage til denne lille
Bog / at sammen skriff-
ue / paa vort Danske
Sprock / Huilcken ieg
til

til it Tacknemmeligheds Tegen/ Sender E: V: Indholdendis nogle merckelige / Aandelige oc Christelige Bønner/ Formaning oc Sprock Dageligen at haffue for Oyen/ Som en vijs oc Gudfryctig Mand / vdi Tydskland ved naffn Mattheus Schuartz/ haffuer sammen skreffuit aff den hellige Skrifft oc ieg aff

Fortalen.

Guds Naade oc hielp haffuer vdsæt paa Danske/ saa som ieg kunde /oc der hoss Formerit den / met nogle skiøne Bønner oc Signelser / at bruge Afften oc Morgen / oc vdi det Høyuerdige Altars Sacramentis vndfangelse.

Oc den tilskreffuen oc Dediceret E: V: Icke for den skyld / mig io vitterligt

ligt er/ at Tydsk/ Sprock er E: V: vden al vmage baade at Læse oc forstaa/ Men dog andre som icke vel forstaa Tydsk/ til vilge oc tienste/ oc at de sig vdi denne Bog paa Sielens vegne/ som vdi en skiøn oc velbeprydit haffue blandt mange deylige oc vellucktendis Blomster kunde forlyste. Huor faare dẽne Gudfryctige Mand/

icke haffuer tagit miste / i det hand haffuer giffuit Bogen dette Naffn (Forgiet mig icke) Thi den i sandhed er icke verd at forgiette/Om mand vil haffue sin Salighed kier/Men maa oc bør vel at vere met / oc huer som samme Bog haffuer at bruge / maa vel oc kalde hinde *Vade Mecum*, Thi huor mand er / giøris det storligen for-

fornøden/ at loffue/frycte oc ære Gud / oc hannem altid paakalde/om hielp oc bistand synderlige nu i disse sidste oc farlige tider.

Huor fore kiere Predbiørn / oc kiere Jomfru Berethe / Effter som ieg altid haffuer hørt oc forfarid E: V: icke at vere met de Mindste som haffuer lyst / vilge / behagelighed oc Elskelighed / til

Fortalen.

Guds oc Jesu Christi / Hellige oc Salige Ord Men megit mere / met flittig Hørelse / oc daglig øffüelse / aff E: V: gandske hierte befliter Eder vdi HERENS Loff oc Paakaldelse / Met E: V: Daglig Bøn oc Formaning til Gud Almectigste. Huilckit er det aller beste oc ypperste liggende Fæ / som kand samblis her i Ver-

Verden. Som Christus siger/ Matth: 6.

J skulle icke samle eder liggende Fæ / her paa Jorden / som Møl oc Rust æde dennem/ oc der som Tiuffue graffuer Effter at Stiele dennem. Men i skulle samle Eder liggende Fæ i Himmelen/ der som huercken Møl oc ey Rust æder dennem/ Thi huor som Eders liggende

gende Fæ er / der er oc Eders Hierter.

Der fore (Siger ieg) Haffuer ieg eder oc begge E: V: gode venner / til it Ringe oc vnderdanigt Tienstactigheds Tegen / denne Bog sammen skreff-uen / oc den met de Hæder-lige oc Høglerde Herrers / beuilling oc Samtycke / her vdi Kiøbenhaffns Vniuersitet / som vdi saa-dan-

danne Sager haffuer Møndighed/ oc ere tilbe=trode/ Ladit vdgaa paa Prenten. Bedendis gand=ske ydmygeligen at i dette mit Ringe Arbeide oc Føye tienst/ ville tage til tacke/ Huis ieg vdi an=dre Maade kand tiene E: V: eller nogen Eders til vilge oc gode/ vil oc skal ieg gierne findis som det sig bør/ en Underdan=

nig

nig oc villig Tienner / oc vil her met haffue E: V: baade sammen / den Euige Almectigste Gud befallit / til al Liffs oc Siels velfart / hand giffue E: V: Lycke oc Salighed / Benedidelse oc Velsignelse / Samtlig alle E: V: Slect oc gode Venner / Skreffuit i Kiøbenhaffn Mariæ Bebudelsis dag.

Paa

Fortalen.

Paa huilcken Dag / for 1547. Aar siden / vor Frelser oc Saliggiøre-re Lide oc Tolde den for-smedelige Korssens Død / huor met hand fuldkome-lige betalde oc Fyllist gior-de for alle vore Synder / oc stilde der met sin aller-kieriste Faders vrede / saa at alle de som tro paa han-nem icke skulle fortabis / men haffue det Euige Liff.

Huilcken

Fortalen.

Huilcken skee Loff Pris Glori oc Ære / Met sin kiere Fader / oc den Verdige hellig Aand for alle sine gode gaffuer / fra nu oc ind til Euig tid Amen: Amen.

FINIS
End

E: V:

Vnderdanige villige Tienere

Stedse oc altid

Baltzer Melchiorsøn.

Marc: i det 8. Luc: 9.

DEn som Bluis oc schiemmis/ ved Mig oc mit Ord/ ved denne ☙ Offuertrederis oc Syndigis Slect/ skal oc Menniskens Søn Bluis ved/ Naar hand skal komme i sin Faders Herlighed/ met de hellige Engle.

☙ Offuertrederis / det er, de fra Christo er affalden oc søger it andit Euangelium som Paulus siger til de Gallat: j.

Romano: I. Cap:

JEg Skammer mig icke ved Christi Euangelio/ thi det er en Guds krafft som Salig giør alle de der paa troer.

Syrac I. Cap:

GUds Ord er den vgudelig en verstyggelighed / thi det er Wijsdoms liggende fæ som skiult for hannem.

2. Thimo: 2.

Holt dig fra den Waandelige løse Snack / thi hand hielper megit til it vgudeligt væsen / Oc deris ordt æder omkring sig lige som en Krefft.

Det er /

Studere oc omgaa icke met saadanne som Hymeneus oc Phyletus / huilcke der sige ingen opstandelse at vere til.

Det

Det Aandelige oc Chri-
ſtelige A: B: C:

Altid tenck til at frycte
Guds Naffn/
Saa bliffuer aff dig
en Viſer Mand.
Bed Gud om Naade i allen
ſtund/
Thi vden hans hielp gaar
alt paa grund.
Chorſfeſt dit Legom wer tuctig
oc ſtil/
Kiødſens begiering wer ſtedſe
modtuil.
Dannis/tolmodig/lydactig/be-
hager Gud vel/
Barmhiertig/ſkalt du oc ve-
re/ met gaat ſkiel.

Ære oc thien Gud effter sin
lære/
Thi hannem hør ene (ellers
ingen) tienst oc ære.
Fryct Gud allene der Liff oc
Siel/
Fordømme kand/ i Helffue-
dis Quel.
Giff gierne de Arme/ Run-
delig/
Aff huis Gud haffuer giff-
uit dig.
Haff kier/ din Neste som dig
sel/
Saa behager du Gud/ oc
Menni**s**ken vel.
I all din bedrøffuelse angist oc
Nød/
Forlad dig/ paa din Frelsere
død.

Kom hannem i hu ret hiertelig/
Saa hielper hand dig ret viſſelig.
Lær aff Chriſto din Gud oc Herre/
Ver Sactmodig/ oc Mild/ effter hans lære.
Med de Glade/ glæd du dig/
Med de Bedrøffuede drag oc ſorrig.
Nag/ had/ oc Affuind/ du icke bær/
Til din Neſte/ Men haff hannem kier.
Offre dig ſielff Gud begier icke meer/
Sig hannem ſtedſe/ Loff Prijs oc ær.
Paulus ſiger: hand maa megit lide/

Som Himmerigis glede med
Gud vil Nyde.
Quelle vil Gud i Heluedis pin/
Som icke giører viligen sin.
Røm dig icke/ for lycken er god/
Hun kand snart vendis oc
bliffue dig mod.
See vel for dig / verden er ond/
Listig/ Suigefuld/met falske
paafund.
Tenck dog til at giøre gaat/
Om du end der offuer skalt
lide spaat.
Vantro fører met sig euig skade/
Troen til Christum/ giør oss
euig baade.
Wog stedse / oc bed Gud om
hielp oc trøst/
Saa hielper hand dig aff
all din brøst.

Xerxses forlod sig paa velde oc
mact/
Huor offuer hand bleff dog
gandske foract.
No høger Gud welsigner dig/
No meer skalt du ydmyge
dig.
Zions Gud vist komme skal/
De Vgudelig at dømme til
Heluedis qual.
De Gudfryctige ad giffue gle-
den sød/
Oc frij dennem fra den evi-
ge død.
Alle dette A: B: C: haffuer
lerd oc holde ret/
Dennem vil Gud/ ey haffue
forgiet.

Be-

Beslutelse.

Gud giffue wi her kunde leff-
ue saa/
At wi Himmerigis glede
maa faa.
Det vnde oss Gud Fader alle
sammen/
Huem det begier/ siger met
mig Amen.

For-

Formaning til alle dem som setter tro oc loffue til Gud wor Herre.

Wy haffue anfectning/ til Liff / til Gods / til Ære/paa Samuittighedt/ paa vor Siel/ aff Mennisken / aff vort egid Kiød/ aff Verden/ aff Synden eller oc aff Dieffuelen/ der for skulle wy bygge/ trøste/ oc forlade oss allene paa Gud / oc hannem om sin guddommelig naade/bede/ paa kalde oc sige/ **Gud er min hielpere oc min gienløssere/** Paa hannem forlader ieg mig allene. Thi naar Gud vor HErre oc saliggiørere / hoss oss/ met oss/ oc om oss er / huem kand verre imod oss/ som Paulus siger til de Rom 8. Saa kand wi Gud intet kierere oc tacknemmeligere giøre end tro paa

hannem oc sette all vor tro oc lijd til hannem/ oc fortrøste oss allt got til hannem/ ligeruis som Abraham/ oc Dauid/ oc det vden tuil derfor/ actid/ hand holder oss det hand haffuer oss loffuit oc tilsagt. Oc at saadan anfect oss icke skade skal/ thi hand er vor saliggiørere/ denne tro giør oss Salig/ thi intet giør Menniskеn Salig vden troen oc haabit til Gud/ oc intet fordømmer Menniskеn vden misloffue oc vantro til Gud.

Prophecie Om Christo/ at Hand icke alleniste Synden oc Misgierninger for alle Menniske/ oc tro Christnis slect paa sig tagid haffuer / Men oc saa den skyld oc den straff som wi met vor syndige leffnit fortiend haffuer.

See/

See min tienere skal giøre vislige/ oc hand skal ophøies oc megit høit opløfftis. At mange skulle forargis offuer dig/ efftherdi hans skickelse er vsynligere/ end andre Folck/ oc hans anseelse/ end Menniskens Børn. Men saa skal hand bestencke mange Hedninge/ at Kongerne skulle oc saa til lycke deris Mund mod hannem / Thi dem som intet vor kundgiort om hannem / de samme skulle det see met lyst/ oc de som intet haffue hørt der aff/ de skulle det mercke.

Men huo acter eller tror vor Predicken? Oc huem bliffuer Herrens Arm obenbarit? Thi hand opskiuder lige som en Quist for hannem/ oc lige som en Rod aff tør Jord/ hand haffuer ingen skickelse eller deilighed / wi saae hannem/ men der vor ingen skickelse som oss behagede. Hand vor den aller foracteligste/ oc wuerdeligste/

fuld aff pine oc Siugdom. Hand vaar saa foractid at mand skiulte sit Ansict for hannem / Derfore acted wi hannem inted.

Sandeligen Hand bar vor Siugdom/ oc tog vor Pine paa sig/ Men wi holt hannem for den der aff Gud saa plagit/ slaget/ pint oc marterid vor/ Men hand er for vor Misgierningers skyld saar giort / oc knusid for vore Synders skyld/ straffen ligger paa hannem / paa det at wi skulle haffue fred/ Oc ved hans Saar ere wi Helbrede giort. Wi fore alle vild/ lige som Faar / huer saa paa sin vey / Men HERren kaste alle vore Synder paa hannem. Der hand bleff straffit oc pint/ da lod hand icke sin Mund op/ men som it Lamb der hen føris til Slacterbencken/oc lige som it Faar/ der tier stille/ for dem som det Klipper oc icke oplader sin Mund.

Men hand er optagen fra Angist
oc Dommen / Huo vil vdsige hans
Leffnids langhed? Thi hand er bort
reffuen aff de leffuendis Land / der
hand vaar plagit for mit Folckis Mis-
gierninger oc hand er Jordet som de
Vgudelige / oc Død som en Rig /
Endog hand ingen haffde giort wret /
oc der vaar icke Besuigelse i hans
Mund? Men Herren vilde saa knuse
hannem met Siugdom.

Naar hand haffuer giffuit sit Liff
til it skyldoffer da skal hand faa Sæd /
oc leffue lenge oc HERRENS
forsæt skal gaa frem ved hans Haand.
Fordi at hans Siel haffuer arbeydet /
skal hand see sin lyst / oc haffue nock.
Oc i det mand kiender hannem
skal hand min Tienere den Ret-
ferdige giøre mange Retferdige /
for hand bær deris Synder. Der
fore vil ieg giffue hannem store hobe til
Bytte / oc hand skal faa de stercke til

Roff / Fordi at hand gaff sit Liff i Dø-
den / oc vaar regnet lige som Misdedere /
oc hand bar mangis Synder / oc
bad for Misdedere.
Esaie 53.

Formaning / huad Christus selff haffuer sagt / Huem nu saadant i sin siste Nødt / haffuer i hukommelse / hand Døer Salig / Johan: 3.

SAa haffuer Gud
elsket Verden / at hand
gaff sin enbaarne Søn i Dø-
den / for alle de som troer paa
hannem / icke skulle fortabis /
Men haffue det euige Liff. Thi
Gud haffuer icke sendt sin Søn
hid til Verden / at hand skulle
fordømme Verden / Men at

Verden skulle bliffue Salig formedelst hannem. huem paa hannem tror/ skal icke komme for Dommen/ huem icke paa hannem tror/ hand er allerede fordømt/ Thi hand tror icke paa Guds enbaarne Søns Naffn. Det er Dommen/ at Liussid er kommen til Verden oc Mennisken elsker mere Mørcket end Liussid/ fordi deris Gierninger er onde/ Alle de som giøre ilde/ hader Liussid/ oc komme icke til Liussid/ paa det hans Gierninger icke skal bliffue straffid. Men huem som giør Sandhed/ hand kommer til Liussit/ at hans Gierninger kand bliffue obenbaridt/ Thi de er giort i Gud.

Wider haffuer Christus selff sagt/ Johan: 6.

Jeg er Liffsens Brød/ Huo som kommer til mig/ hand skal icke Hungre/ Oc huo som tror paa mig/ hand skal aldrig Tørste. Men ieg haffuer sagt eder det / at i haffue seet mig/ oc tro dog icke. Alt huad min Fader giffuer mig/ det kommer til mig/ Oc huo som kommer til mig/ den skal ieg icke vdstøde/ Thi ieg er kommen aff Himmelen/ icke at ieg skal giøre min ville/ Men hans/ som mig vdsende. Oc det er Faderens villie som mig vdsende/ at ieg skal intet miste aff alt det / som hand gaff mig / Men at ieg skal opuecke det/paa den Yderste dag. Oc det er hans villie som mig vdsende/ at huo som seer Sønen oc tror paa hannem/

skal haffue det euige Liff / Oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste dag.

Sandelig Sandelig/ Jeg siger eder / Huo som tror paa mig/ hand haffuer det euige Liff. Jeg er Liffsens Brød. Eders Fædre aade Manne i Orcken/ oc ære Døde/ dette er det Brød som kommer aff Himmelen/ paa det/ huo som der aff æder icke skal Dø. Jeg er det leffuendis Brød / som kom aff Himmelen/ Huo som æder aff dette Brød/ hand skal leffue i Euighed. Oc det Brød/ som ieg vil giffue/ er mit Kiød/ huilcked ieg vil giffue/ for verdsens Liff.

Formaning/ at loffue frycte oc ære Gud.

ALl Visdom kommer fra HERren/ oc bliffuer hoss hannem Euindelig. Huem haffuer tilforn tencket/ huor megen Sand i Haffuit er. Oc huor mange Taare i Regnen/ oc huor mange dage Verden skulle verre? Huem haffuer tilforn maalet huor høg Himmelen/ huor bred Jorden/ huor dyb Haffuit skulle vere? Huem haffuer nogen tid lert Gud/ huad hand skulle giøre? Thi hans Vished er for alting.

Den allerhøgistis Guds Ord er vishedsens Kilde/ oc hans Bud er hindis vdspring/ Huem kunde ellers vide huor mand skulde bekomme Visdom oc Klogskaff? Een er den allerhøgiste/ der haffuer skafft alting. Almectig/ en veldig Konning/ oc megit forferdelig/

lig/ som sider paa sin trone/ En Re-
gierrendis Gud. Der haffuer saadant
formedelst den hellig Aand kundgiort/
hand haffuer alt saadant til forn be-
tencket vist oc maalet/ hand haffuer
vdgiffuit sin Visdom offuer alle sine
Gierninger oc offuer alt Kiød/ aff
sin naade/ oc hand giffuer dem hinde
som hannem frycter.

HERrens fryct er Ære oc Priss/
glede oc en skiøn Krone. HERrens
fryct giør hiertit lystigt oc giffuer fryd
oc glede Ewindelig. Huo som frycter
Herren hannem skal det gaa vel i den
siste nød/ oc hand skal beholde velsig-
nelse paa det siste. At elske Gud/ er
den allerdeyligste Visdom/ oc huo
hinde seer/ hand skal elske hende/ thi
hand seer/ huor store vnderlige ting
hun giør.

HERrens fryct er Visdoms be-
gyndelse/ oc hun er alениste i Hiertens
grund/ hoss dem som tro/ oc boer

alleniste hoss de vdualde Quinder/ oc mand finder hende allene hoss de Retferdige oc trofaste.

HERrens fryct er den rette Guds thienst / hun beskiermer oc Retferdig giør hiertid/oc giffuer fryd oc glæde.

Huo som fryçter HERren/ hannem skal det gaa vel / oc naar som hand haffuer trøst behoff / skal hand bliffue velsigned.

At fryçte Gud/ er den Visdom/ som giffuer rigdom/ oc fører allt got met sig/ hun opfylder det gantske Huss met sine gaffuer/ oc alle kammer met sit ligende fæ.

HERrens fryct er Visdoms Krone/ oc giffuer rigelige Fred oc Salighed.

Denne Visdom giør ret kloge Folck/ oc huo som holder fast ved hende/ den hielper hun vd met ære.

At fryçte HErren er Visdoms roed/ oc hendis grene grønnis Euindelige.

HErrens fryct/ affuender Synden/ thi at huo som leffuer vden fryct/ hand behager icke Gud/ oc hans dristighed skal nedkaste hannem. Men den ydmyge bier effter tiden / som hand skal trøstis vdi/ Thi alligeuel at hans sag bliffuer til en tid vndertrycket/ Saa skulle dog de fromme rose hans Visdom.

Guds Ord er den vgudelige en verstygelighed / Thi det er Visdoms liggende fæ / som er skiuld faar hannem.

Min Søn vilt du vere Vijss/ da lær Budene / saa skal Gud giffue dig Visdom. Thi HErrens fryct er den rette Visdom oc tuct / oc troen oc tolmodighed/ behage Gud vel.

See til at din gudfryctighed er icke Øyenskalckeri/ oc tien hannem icke met it falsk hierte. Søg icke Ross hoss Folckid/ formedelst Øyenskalckeri/ oc see til/ huad du taler / tror eller haff-

uer i ſinde. Oc ophøye dig icke ſelff/ at du ſkalt icke falde/ oc bliffue beſkiemmit/ oc Herren ſkal obenbare din falſkhed / oc nedſtyrte dig obenbarlig for Folckit / fordi / at du haffuer icke tient i ret fryct/ oc dit hierte vaar falſkt.

Mit Barn / vilt du vere Guds tiennere/ da ſkicke dig til friſtelſe. Bliff faſt/ oc ſlid din tid/ oc icke naar mand locker dig der fra. Holt dig til Gud oc vig icke/ paa det du ſkalt altid bliffue ſtercker / huad dig vederfaris/ det lid/ oc ver tolmodig i alle haande forfølgelſe/ Thi lige ſom Guld prøffuis i Ild/ lige ſaa bliffue de ſom Gud behage prøffuede ved bedrøffuelſens ild. Forlad dig paa Gud ſaa hielper hand dig der aff/ rette dine Veye/ oc haabe paa hannem.

J ſom fryeter HErren/ forlader eder paa hannem / Thi det ſkal icke feile eder J ſom fryeter HErren / haabis det beſte aff hannem/ ſaa ſkal

eder

eder altid vederfaris Naade oc Trøst. I som frycter HERren/ venter hans Naade/ oc viger icke/ at i skulle icke bliffue til intet.

Seer til de gamlis Exemple/ oc mercker dem/ Huem er nogen tid bleffuen beskiemmit/ som haffuer haabit paa hannem? Huem er nogen tid bleffuen forlad som er bleffuen i Guds fryct? Eller oc huo er nogen tid bleffuen forsmaaid som hannem haffuer paakaldit? Thi HErren er Naadig oc Barmhiertig/ oc forlade Synderne oc hielper i Nød.

Vee dennem som mistrøste paa Gud/ oc icke bliffue fast/ Oc de Vgudelige/ som vancker bort oc igien. Vee de Mistrøstige/ thi de tro icke/ der fore skulle de oc icke beskiermis/ Vee dem som icke bie/ huor vil det gaa dennem naar HERren/ skal hiemsøge dennem?

De ſom frycte HErren / tro hans Ord? Oc de ſom elſke hannem/ holde hans Bud? De ſom frycte HErren / giøre det ſom hannem behager? Oc de hannem elſke / holde Loffuen ret? De ſom frycte HErren/ beſkicke deris hierte / oc ydmyge ſig faar hannem/ oc ſige / Wy wille heller falde i HErrens Hender / end i Menniſkens Hender/ Thi hans Barmhiertighed er ſandelig ſaa ſtor ſom hand ſielffuer.

Nogle

Nogle skiøñe
Bøner at bruge om Mor-genen naar mand opstaar/ oc om Afftenen naar du gaar til Seng.

Morgensignelse.

VDi Naffn Gud Fader/ Gud Søn/ Gud helligAand/ du helligtrefoldighed / dit hellige benedide oc verdige Naffn / din store Marter/ Pine oc bitter Død/ som du lidt haffuer paa Korssens gallie/ for oss arme

Synder / du velſigne mig / be-
ſkytte oc beuare mig i denne dag
oc altid Amen.

En anden Signelſe

BEnedide oc velſigne mig
Gud Fader / beuare mig
Jheſus Chriſtus / opliuſſe mig
din hellig Aands krafft / oc til-
giff oſſ forlad mig alle mine
Synder / du ſøde trefoldighed/
Amen.

Naar du Opſtaar.

HOi dit Naffn du Korſſ-
feſte HERre Jeſu Chri-
ſte/ vil ieg arme vuerdige Syn-
der

der nu opstaa / du som for mig Korsfest oc Ødet er/ oc for mig paa Korssid met dit dyrebar Blod/ fra den euige Død haff-uer forløst / du ville mig naade-lige denne Dag Regiere/ Bene-dide/ oc beuare mit Liff oc Siel/ oc stercke mig i alle gode gier-ninger/ oc giffue mig effter dette Liff/ det euige Liff/ Amen.

Jesus aff Nazaret Jøde Kong / beskytte oc beuare mig fra alt ont / oc redde mig aff all nød/ Amen.

Ad Bede om de Hellige Engle oss at beuare.

O Du gode oc Barmhiertige Gud/ dig skee Loff/ ære oc

Prijs/

Prijs / for alle dine gaffuer oc Velgierninger / huilcke du Allmectige Barmhiertige Gud paa mig arme Creatur giort oc beuist haffuer / Synderlige der for at du vnderbarlig / haffuer forordinerid oc skicket / dine hellige Engle at tiene mig oc alle Menniske til gode. Forlene oss din Naade / at dine hellige Engle / stedse din guddomelig Maiestat tiene. Oc voris Liff oc Leffnid her paa Jorden beskytte oc beuare ville / ved Jesum Christum din kiere Søn vor HERre / Amen.

En

En Bøn at befalle sig Gud i Wold.

O HErre Gud Himmelske Fader / ver mig arme Synder Naadig/ beskytte oc beuare mig/ ver stedse hoss mig du Abrahams Gud/ Isaacks Gud/ oc Jacobs Gud/ forbarme dig offuer mig/ oc ver mig naadig/ oc sent mig din hellige Engle til hielp / der mig altid kand lede/ føre/ beskytte/ oc beuare/ for den onde Aand/ for alle mine Fiender / siunlig oc vsiunlig/ for Pestilentze oc vforuarens Bradød/ oc all vlycke til Liff oc Siel. Paa det mig intet

ont

ont kand vederfaris / i skou i marck/ eller huor ieg er / rider/ gaar eller staar/ Vogendis eller Soffuendis / din hellige Engle vere altid mellem mig oc alle mine Fiender. Du Verdsens Saliggiørere kom mig arme Synder til hielp/ ver mig naadig/ oc redde mig fra alt ont til Liff oc Siel. O hellige Gud/ O stercke Gud / O Euige Barmhiertige Trøstere/ du vdødelige Gud ver mig arme Synder naadig/ din hellige Død oc Smerte opholde mig/ din hellige vskyldighed beskierme mig / din hellige bitter Pine/ Død/ oc opstandelse / giør mig salig. I naffn Faders Søns oc hellig Aands Amen.

En Bøn til Christo.

O Almectige Gud tenck paa din store Pine/ som du lid oc told haffuer paa det hellige Korss/ da din allerhelligste Siel skildis fra dit hellige Legom. Kom oc mig i hu naar min arme Siel skillis fra mit Liff/ Amen.

En Bøn at bede/ Om Guds Velsignelse.

O HERre Jesu Christe/ giff mig i dag oc huer dag/ din hellige guddomelige velsignelse/ at i mig kand

kand der met bliffue beuarit din
hellige tro/ hob oc kierlighed/ at
ieg paa min sidste ende/ naar ieg
skal skillis aff denne Verden/ oc
paa den yderste Domedag maa
varacteligen fange din hellige
velsignelse/ oc siden Euindeligen
maa delactig bliffue/ met alle
helgen/ At nyde din hellige Pi-
nis fruct oc fortieniste/ du som
leffuer oc Regnerer en
sand Gud i euighed/
AMEN.

En

En daglige Bøn.

O HERre tag fra mig/
Huad mig vender fra dig.
O HERre giff mig/
Det mig vender til dig.
O HERre tag du mig/
Oc giff mig gandske egen dig.

Jesus.

Dig leffuer ieg/
Dig Dør ieg/
Din er ieg/
Død oc Leffuendig.
AMEN.

JEg siger dig tack / O Almectige hellige Gud oc Fader / at du mig denne Nat / naadelige haffuer beuarid / ved din store naade oc Barmhiertighed / oc beder din milde gode / du vilde mig naadelige denne tilkommende Dag / i din Guddommelige frycht oc kierlighed / lade fuldende / at dig alt mit leffnit oc gierninger kand teckis / ved den der komme skal / at dømme leffuendis oc døde / Amen.

Augustinus.

HERRE Jesu Christe i din Almectige oc Barmhier-

hiertigheds Hender befaler ieg dig nu/ i denne dag/ min Siel/ Liff/ Sind / tale/ tancker / forstand / gang / vandel / oc alle mine gierninger / oc huad ieg mig fortager. Du ville mit Hierte oc Mund obne/ at ieg dit Naffn som allene helligt er offuer alle Naffn/ maa loffue oc prise / oc som du mig haffuer skabt/at loffue dit hellige Naffn/ at ieg saa mit leffnit til din ære kand fuldende / oc dig tiene i din fryct oc kierlighed/ Amen.

August. Medita. Cap. 40.

O Almectige Gud/ ieg befaler dig denne dag oc altid/

 min

min Siel/ Liff/ syun/ oc hørelse/ alle mine tancker / tale/ oc huad ieg mig fortager / i din almectige hender. O du hellig trefoldighed / vilt du mig naadelige høre / oc denne Dag beuare for alt ont/ forargelse / synd listighed/ oc Dieffuelsens samtycke / oc for alle mine Fiender/ ved din kiere Søn Jesum Christum vor HERre / Amen.

Ecclesiast.

O Jesu Christe/ du leffuendis Guds Søn/ ieg beder dig ved din hellige fem saar oc Wunder/ at du naadelige denne Dag alle mine Siels saar vilt hele.

hele. Mig denne Dag / oc her
effter alle mine liffs dage / for
stor oc obenbarlig Synd beua-
re / for all forargelse / oc for alt
huad dig misfelt oc til fortør-
nelse er / O HErre Christe /
beuare mig naadelige denne dag
fra bradød / oc alt huad mig til
fordømmelse føre kand. O gode
Gud giff mig din naade / at ieg
maa giøre oc fuldkomme huad
dig behager / oc mig vel beuare
kand / for alt huad dig kand
vere i mod. O Barmhiertige
Gud lad mig dø salige / der om
beder ieg dig aff hiertit /
ved din bittre død
Amen.

Almectige Gud Naadige HErre oc Fader/ ieg siger dig Euig loff oc tack/ ved Jesum Christum din enborne kiere Søn vor HErre/ at du mig oc alle mine saa naadeligen oc Faderligen denne forgangne Nat haffuer beuarit/ for all vlycke/ Lijffs oc Siels. Din hellige Aand vere met mig i denne tilkommende Dag oc altid met sin Guddommelige naade/ oc mig lede/ føre/ oc Regierre/ at alt mit leffnid oc gierninger kunde vere dig teckelig oc behagelig ved Jesum Christum vor HErre/ Amen.

Almec-

Almectigste Gud Himmelske Fader / ieg befaler dig gandske oc all denne Dag min Siel/ Liff / Leffnit/ oc allt huad du mig aff naade met forleent haffuer / i din Faderlige beskiøttelse oc beskermelse/ oc beder dig i Christi min Forløseris Naffn / du ville mig naadeligen forlade oc tilgiffue alle mine Synder/ met huilcke ieg dig fortørnid haffuer. Du ville mig ocsaa / alle mine Blods foruant/ oc alle de som mig nogen tid haffue giort til gode / oc for huilcke ieg plictig er at bede / denne tilkommende Dag naadeligen beuare/for Synd/Skam/

 Dieffuel-

Dieffuelsens lyst/ Verdsens bedregery / for alle fare oc skade/ til Lijff oc Siel/ effter din naadige foriet oc tilsagn som du oss ved din kiere Søn naadelige tilsagt haffuer / Johan. 16. Sandelige Sandelige siger ieg eder/Der som i bede Faderen om nogit i mit Naffn/ da skal hand giffue eder det. Der for hober ieg stadelige/ at du mig dit kiere Barn som min hiertens kiere Fader/ naadelige høre oc beuare vilt mig ske effter din trøstlige foriettelse oc tilsagn/ Amen.

Afften

Afften Signelser naar mand legger sig.

JEg bekiender dig
O Gud/ Himmelens
oc Jordens skabere
alle mine Synder/der ieg op fra
min Barndom/ oc ind til denne
stund/ vitterlig oc vuitterlig
mod dig giort haffuer/ oc søn-
derlig huad ieg denne dag dig
haffuer fortørnid/ met tancker
ord eller gierning. Dig HER-
RE bekiender ieg alt saadant
aff gantske hierte/ oc beder om
naade/ oc nu mine Synder
gantske mange oc vtalig er/ be-
der ieg dig gantske ydmygelige/

du ville dennem altsamen naade-
lige forgiette/ som du mig skyl-
dig vedst/ oc optend i mig en
hiertens kierlighed oc fryct/ til
dig/ oc forlene mig din naade/
at ieg mit arme oc suage leffnid
forbedre maa oc bliffue from/
ved din kiere Søn Jesum Chri-
stum vor HERre/ Amen.

En Anden Bøn.

ALmectige Gud/ Naadige HErre oc Fader/ Jeg siger dig Euig loff oc tack/ ved Jesum Christum vor HERre min eniste Forløsere oc Salig-giørrer/ at du mig oc alle mine/ saa naadelige oc Faderlige denne for-

forgangne dag beuoctid oc be-
uarid haffuer / for Synd oc
all offuerfald skade / til Lijff oc
Siel. Din hellig Aand vere
met mig / stercke oc beuare mig /
i en fast oc stadig tro til Chri-
stum / oc i sand kierlighed mod
min Næste / huor vdi ieg fast oc
stadelige forbide kand / paa det
ieg oc alle mine / dig naadeligen
kand behage / oc altid Euinde-
lige besidde dit Rige / ved Chri-
stum din kiere Søn vor HErre
Amen.

En Anden Bøn.

ALmectige Gud Himmelske
Fader / Jeg befaler dig nu
i den

i denne Nat/ mit Liff/ Leffnit/
Siel/ oc alt huad du mig aff
naade forleent haffuer/ i din
Faderlige ſkiøt oc ſkierm/ Oc be-
der dig vdi Chriſti naffn/du ville
naadelige forlade mig alle mine
Synder/methuis ieg dig fortør-
nit haffuer. Du ville oc ſaa mig
oc alle mine blods foruante/ oc
de ſom mig all troſkab/ kierlig-
hed/ oc venſkab beuiſt haffuer/
denne tilkommende nat naade-
ligen beuare/ for Synd/ Skam
Dieffuelſens liſt/ Verdſens be-
dragerij/ oc for all fare oc ſkade
til Liff oc Siel/ effter din naadi-
ge løffte oc foriettelſe/ Marci. 11.
Der du mig ved din kiere Søn
ſaa

saa siger. Alt huad i bede i eders Bøn troer det/ oc tuiler icke at i det skulle faa. Saa skal det vist væ-derfaris eder. Der fore saa tror ieg vist uden al tuil at du mig dit kiere Barn/ som en hiertens kiere Fader naadelige høre oc beuare vilt/ mig ske effter din trøstelige løffte oc tilsagn/ Amen.

Ecclesiast.

O Du Euige Almectige Gud/ hellige Fader / Jeg siger dig tack / at du mig din vnyttige tienner / denne Dag naade-

naadelige haffuer beuarit/ icke aff min fortiennist/ men aff din milde naade. Oc beder (O Barmhiertige Gud) din store godhed/ du ville mig denne tilkommendis Nat naadeligen beuare/ met reent Liff oc hierte/ paa det ieg igien kand sund oc karsk opstaa/ at loffue prise/ære/ oc tiene/ dit hellige Naffn/ ved din kiere Søn vor HErre/ Amen.

Ecclesiasti.

JEg beder dig HErre Jesu Christe du ville denne Nat vere hoss mig/ oc naar Legomid soffuer/ du da ville lade mit hierte voge

te voge til dig. At ieg dig stedse vdi mit hierte kand beholde / oc dig stedse at haffue for øyen/ oc for alt ont mig beuare / din hellige Engle beuare mig at den onde Fiende mig icke kand skade/ at du HErre allene kand bliffue i mig. Du ville oc ligeruis naadelige beuare / oc lade vere dig befallid alle mine venner i din beskiøttelse oc beskiermelse/ til euig Salighed/ Amen.

En Bøn at befalle sig Gud i Vold.

O HErre Gud Himmelske Fader / du som est Naadig oc Barm-

hiertig/ oc en trøster alle bedrøff-
uede hierter. Du som mig oc
alle Menniske effter dit gud-
dommelige billid haffuer skabt
Lijff oc Siel haffuer giffuit/ oc
met dit dyrebare Blod haffuer
igien løst. Dig befaler ieg nu
oc altid/ mit Lijff oc Siel/ min
sundhed/ oc styrcke/ min tancker
ord oc gierninger / oc alt huad
ieg haffuer/ i din hellige oc gud-
domelige beskiermelse. Oc beder
dig O Almectige euige Fader
du ville mig redde oc beuare/ fra
mine fienders hender/ for Synd
oc skade/ for Pestilentz oc vforua-
rende Bradød / for den onde
Fiende oc all vlycke til Lijff oc
Siel/ oc giff mig din guddomme-
lig

lig naade oc Barmhiertighed. Oc en Christelig oc ærlig van-
del/ oc effter dette Liff den
Euige glede oc Salighed
A M E N.

Velsignelse for dig oc din Neste.

O Allerhelligste/ for-
skreckligste/ Stormec-
tigste/ Høgloffligste/
oc Woffueruindeligste/ Euiger/
Barmhiertiger Regierender
Gud/ en Gud Abrahams/
Isaacs/ Jacobs/ Moses/ Da-
uids/ oc alle tro Christnis. Jeg
Arme oc Elendige Synder/siger
dig

dig aff mit hiertis grund/ Tack Loff / Prijs / Glori / ocære. At du mig denne Dag (eller Nat) naadeligen haffuer ladit offuer kommet / oc mig oc alle mine beuarit/ fra alt ont / Jeg befaler dig vdi gien i denne Nat (eller Dag) mit Lijff oc Siel/ Hustru oc Børn / Huss och Gaard / oc alt huad der i er / Disligiste alle Encker oc Fader- løsse Børn / alle Sorrigfulde Trøstløse / Siuge / Fanger oc anfectede Hierter / der til met alle mine Fiender / som mig for- følge / hade / end oc de som mig forfølge ville / huilcke ieg icke kiender eller veed huem de ere. Samt alle mine gode Herrer oc

venner

venner / aff huilcke mig megit got er skeed / eller oc nogen tiid skee kand/som ieg icke end nu veed huem de er / dennem alle ver naadig oc Barmhiertig / alle deris Synd oc Misgierning forlad dennem oc beuar dennem fra alt ont/ oc giff dennem alt huad denniom er nytteligt baade til Lüff/ Siel/ ære oc gods/ved Jhesum Christum din søn / huad som din Hellighed / herlighed / Glori oc ære er. Thi du est end nu saa Riig / Mectig / Naadig Barmhiertig / oc saa veldig som du haffuer verrid fra første verdsens begyndelse/ oc bliffuer saa til euig tiid

A M E N.

En Obenbarlig Synds Bekiendelse for Gud/ oc at bede om Naade oc venskab.

O Almectigste/ oc al vidskabs Gud / Jeg arme/Elendige/vdue-lige/løgactige oc letferdige syndi-ge Menniske. Bekiender mig for din guddommelige oc høye Ma-iestat / min saliggiørendis Gud/ at ieg tidt oc offte mod dig haff-uer syndit/met misloffue oc van-tro / oc dig icke offuer alting el-skid som mig burde at giøre. oc megit minder min neste som mig selff / oc slet intet holdit aff dine

dine bud / men din guddomme-
lig vilge tit oc offte verrit gien-
stridig : Jeg giffuer mig oc skyl-
dig / at ieg tit oc offte haffuer
dig fortørnit met mange onde
oc slemme tancker / met facter
ord oc gierninger / verre sig dø-
delig/ daglig/ hemelig/ obenbar-
lig / vitterlig oc wuitterlig / mod
din guddommelig kierlighed / oc
min nestis. Huilkit dig Almec-
tigste oc all vidskabs Gud om
mig arme Synder vel vitterligt
er / oc ieg icke bekiende eller be-
græde kand. Alt dette giffuer ieg
mig skyldig vdi / oc beder dig om
din Naade oc Barmhiertighed/
oc ved Jesum Christum din

 kiere

kiere Søn vor frelsere/ at du vilt mig det naadeligen til giffue oc forlade/ Amen.

En Bøn om Syndernis forladelse.

O Jesu Christe du som est en Kilde til all Naade oc Barmhiertighed/ du som icke ville forholde Mattheum/ den obenbare Syndere/ eller nogit Menniske din grundløse Barmhiertighed/ Men du sagde til alle dødsynder oc Synderinder/ met Faderlige oc trøstlige Ord/ Kommer alle hid til mig/ i som

i som arbeide oc er belade
met Synd oc ondskab ieg
vil vederquege eder. See til
mig met din Barmhiertigheds
Oyen / der du haffuer seet til
Peder met/ Jeg arme vuerdige
Synder/ staar for dig besuarid/
met saa mange store Synder/
at ieg icke tør løffte mine Oyen
op/ ieg som aff hiertit forferdis
for din Guddommelig Maie-
stat/ huilcken ieg offuermaade
fortørnit haffuer / oc icke veed
andit at sige (End) O HERre
ver mig arme Synder Naadig
oc Barmhiertig/ vend din vrede
fra mig oc ver mig naadig/ der
beder ieg dig ydmygelige om
aff mit gandske Hierte.

En Bøn at bede Gud om/ hand icke vil i hukomme vore Fremfarne Synder oc ondskab

O Allmectige Barmhiertige Gud oc Himmelske kierre Fader / huis Barmhiertighed ingen ende haffuer / der du Langmodig / Naadig / oc Fuld aff Offuerflødig Godhed est / oc tilgiffuer Synder oc Offuertredere. Jeg haffuer mishandlit oc offte hafft mig Vgudelig/ oc dig tijt oc offte fortørnit / Mod dig allene haffuer ieg offte Syndit / oc ilde giort. Men (O HERRE) Tenck icke paa mine fremfarne mang-

mangfoldige Synder oc Mis-
gierninger / men lad din Naa-
de oc Barmhiertighed bliffue
stor offuer mig / Thi ieg er vor-
den Gandske suag oc Elendig.
Hielp mig Gud min Trøster /
Redde mig oc forlad mig alle
mine Synder / for dit hellige
Naffns æris skyld / oc for din
kiere Søns Jesu Christi vor
HERris Skyld /
AMEN.

En Bøn om it trøstelige Hob / oc Syndernis Forladelse.

ALmectige Gud / Jeg veed / at du vel wedst / at Jeg it

 armt /

armt / Elendigt / Løgnactigt / oc Letferdigt / Syndigt Mēnisk er / Men ieg veed oc at du min Gud oc HERre / min Saliggiører oc Skaber est. Jeg veed oc tror det fuldkommelige / at din Enborne Søn Jhesus Christus er min gienløsere / oc at hand Synd / Død / Verden / Dieffuelen / oc Heluede / haffuer offueruunden. Dis trøster ieg mig allene / der paa staar alt mit hob / der vdi vil ieg lade mig finde / allene ver mig Naadig oc Barmhiertig / som mig ingenledis Tuiler paa din Naadige tilsagn / thi du est den Euige Sandhed / som aldrig meer feiler Amen.

En

En Tacksigelse for velbeuiste Velgierninger.

O Allmectige Gud ieg arme Syndige Menniske/ siger dig aff mit Hiertens grund/ Loff/ Tack/ Glori oc Ære/ at du mig fra min Barndom/ oc indtil denne Neruerendis stund haffuer Opholdit/ Nærid/ Beuarid/ oc mig met din store Naade haffuer begaffuit. Jeg beder dig ved Jesum Christum vor Gienløser oc Megler/ at du saadan din hellige Naade oc gaffue/ icke ville mig fra tage/ Men dennem naadelige formere/ Oc sønderlige dit kiere oc

salige

ſalige Sandheds Ord/ ved
huilckit ieg dig altid meer oc meer
kand Loffue oc Priſe/ oc mit
hierte ingen anden ſteds hen ven-
de/ huercken til den høyre eller
venſtre ſide/ vden allene paa dig
min Gud oc HErre. Thi du eſt
allene min tilflucht/ min hielper/
mit Lijff / den rette Sandheds
Vey/oc allene en hiertens Rand-
ſagere. Oc effterdi nu ingen an-
den trøſter er paa Jorden eller
i Himmelen/ vden du HErre/
Da kommer ieg Arme Elendige
oc Syndige Menniſke til dig /
oc beder dig icke ved min for-
tieniſt/ men ved Jeſu Chriſti din
kiere Søns Pine oc Død. Du
vilt

vilt tilgiffue oc forlade mig alle mine Synder oc Misgierninger/ AMEN.

En Anden Tacksigelse for Guds velgierninger Matth. 6.

O HERre Gud Himmelske Fader wi tacke dig for alle dine gaffuer oc Velgierninger / som du oss til vor Lijff oc leffnids ophold haffuer giffuit oc indtil denne stund naadeligen haffuer opholdit. Oc beder dig hiertelig at du saadan din Naadige velsignelse / icke vilt oss fra tage. Men Naadeligen formere oc beuare paa det wi dig allene kand

kand tiene/ fryete/ oc tilhenge/ oc oss icke met Affguderij oc den skiendige Mamons tieniste/ besuere eller Synde/ Men all vor hob/ trøst/ oc tillid allene sette paa din godhed oc Naade/ ved Christum din Søn vor HErre Amen.

En Bøn oc betractelse vdi Gienuordighed.

O Barmhiertige Gud/ Jeg beder dig du vilt forlene mig din godhed oc naade/ dig stadeligen at fortro vdi altingist/ oc dig at loffue/ at prise oc at ære/ det gaa mig vel eller ilde. Dig skee tack oc loff i Euighed

hed for alle dine gode gaffuer som du mig beuist haffuer ind til denne stund. Din ville skee ocsaa / met huad din Glori oc ære er/ Thi din villie er god oc Ret/ Oc ieg er en arm oc Elendig Synder/ oc intet andit kand sige / end du benedidit HERre Zebaot/ver mig Naadig Amen.

En Bøn at Gud vil Menisken skal sig omuende oc leffue Ezechiel: 18.

O Almectigste HERre Gud Himmelske Fader/du som icke haffuer lyst til nogen Syndiris død/ lader dennem oc icke gierne forderffuis. Men heller vilt

vilt at hand skal sig omuende oc leffue. Jeg beder dig hiertelig du ville mine Synders velfortiente straff naadeligen affuende/oc naadeligen her effter forlene mig din milde Naade oc Barmhiertighed/til mit leffnids forbedring oc min Nestis Nytte/ wed vor Herre Jesum Christum din kiere Søn Amen.

En Bøn at Bede for dem som nylige er komen til Troen. Aff den 5. Psalme:

HErre hør min ord/oc Naadelige forstaa mit rob/min Konge oc min Gud/ Thij dig allene

allene tilbeder ieg/ oc venter mig
ellers ingen anden hielp / vden
alleniste aff dig. O Herre hør
mig om morgenen/ at din Naa-
de/ i mit Hierte kand opstaa /
oc husuale mig met dit morgens
liuss oc trøst / effter min nattes
sorrig oc bedrøffuelse / Lad mig
icke Forderffuis oc omkomme
met de vgudelige/ hues fiende du
est. Jeg kommer til dig paa din
store Barmhiertighed/ icke paa
nogen min fortieniste eller verd-
skyld. Oc beder i din fryct / oc
vender mig til dit hellige Tem-
pel. O HERre ledsage mig i
din retuished for dit hellige
Naffns skyld. Bered mig din
Vey fore/ oc skick min Vey saa
for

for dig / at mig den onde Aand
der icke kand fra føre. Lad den-
nom glæde oc fryde sig i dig /
alle som sette sin trøst paa dig
Euindelig. Lad dennom glæde
oc Berømme sig i dig som dit
Naffn frycte / oc Omringe oc
Beskiøtte oss met din Naade /
Lige som met en skiold i all vor
Angist oc Nød / at wi kunde
met all stadighed paa din Naa-
dis oc Hielpis/ tilliid oc Trøst /
Opuoxe / oc Formeris / ved
din Eniste Søn Jesum
Christum vor
Herre
AMEN.

En

En Bøn om Troens Formerelse Psal. 12.

O HERre formere oss Troen/ oc kom vor wantro til hielp/ hielp oss dine Børn/ Thi dine Helgen oc Trofaste Christne er bleffuen gandske faa/ blant Menniskens Børn/ oc din sandhed er icke i dennom. Stat op (kiere HERre) for de Arme oc Elendigis Jammer oc suck skyld. Opret din Sandhed oc handle trøstelige/ Bred vijt vd dit Rigis Ord/ som er gantske Reent oc klart/ Oc beuare oss for den arge oc vgudelige slecte/ for din kiere Søns Jesu Christi vor HErris skyld/ Amen.

En Anden Bøn om Van=tro/ oc de som Euangelium er fra falden/ oc den rette Messe/ oc ny Testamentis rette Bøn oc andit at be=tractte.

O Gode/ oc Barm=hiertige/ Euige Gud/ forløs oss fra de Van=tro oc vgudeligis Synder / oc formere oc stadfeste i oss en ret oc sand Tro/ Paa dig allene stade=ligen at tilhenge. Giff oss en sand Retferdighed/ straff oss (O HERRE) icke vdi din vre=de oc gack icke met oss i Rette/ AMEN.

Gud

Gud du ſom haffuer tilſagt alle dennem ſom dig i ſand oc aluorlig tro paa kalde oc tilbeder / at ville giffue dennom alt huad de bede dig om. wij ſørgeligen Roffue oc ſkrige til dig / Giff oſſ din Guddommelig Fryct oc Kierlighed. Giff oſſ dit Guddommelige oc Hellige Naffn ret oc ſandeligen at paa kalde. Giff oſſ Tolmodighed i alle haande Gienuordighed til Lüff / Gods oc ære.

Giff oſſ den Sande oc rette forſtand at holde det Ny Teſtamentis rette Meſſe / den rette Faſte oc ſande Tro. Offuerſtenck oſſ met en ret hørſomhed

somhed/Tolmodighed/ Godhed/ Barmhiertighed/ Kyskhed / oc Aandsens fattigdom/ Oc at wi effter Sandhed motte haffue en ret sand aluorlig forlengelse blant oss sielff. Giff oss en ret forstand til din Guddommelig villie oc ord/ Giff oss fromme Predickere oc Sielesørgere som oss det rette oc sande Christi Ord kand fore Predicke / oc icke om det foruente Euangelium / om huilcket Paulus taler til de Gallater. j.

O HERRE Gud du Euige Beskytter oc Beskiermer/ see til oss met din Godheds oc Barmhiertigheds Øyen for-

barme

barme dig offuer oss / oc forløse
oss aff Satans Rige
AMEN.

En Bøn i Nød / Forfølgelse / Oc Anfecting aff den 40. Psalm: at robe til Gud met.

O HERre Bøye dig til mig / Thij ieg dig foruendter / Hør mit rob oc før mig aff Jammers oc Modgangs Kule oc Graff. Lad dit hellige Naffn vere mit hob oc trøst / oc tilsted icke at ieg giffuer mig til de stolte oc hofferdige / eller de som omgaais met løgen oc swiigshed. Forbarme dig offuer

uer mig (O du min allerkier-
riste Fader) for din Kierre
Søns Jesu Christi vor herris
skyld / Huilken som haffuer met
it eniste oc Euigt fyllist giør-
rendis offer paa Korssens gallie
fyllist giort/for alle wore Syn-
der. oc dennom met sit Blod
afftoid / oc forhuerffuid oss ret-
ferdighed/ huor ved wi aff luter
Naade retferdig giøris / hand
haffuer oc saa fuldkommit huad
aff de hellige Forfædre vdi lig-
nelser oc figurer vor handled.
Saa at wi nu fremdelis effter
din befaling/ skulle gantske offre
oss dig vdi hannem/ met Lijff oc
Leffnit. O kiere Fader/ for sam̃e
din allerkieriste Søns skyld be-
der

der ieg dig/ at du din naade oc
godhed icke vilt mig fra tage/
Lad din godhed oc Trofasthed i
alle mine vey mig beuare. Thi
sorrig oc vlycke vden all maade
haffuer beringit oc omgiffuit mig
oc mine Synder er gantske man-
ge saa at mit hiertis Raad haff-
uer mig forlat. O HErre lad
det behage dig/ at du kommer
mig til hielp/ oc skynde dig til at
hielpe mig/ vent dennem lángt
fra mig som mig stunde effter
min Siel/ at de kunde den om-
komme/oc mig forderffue/huilcke
som ville mig alt ont. Men lad
dennem glede oc fryde sig i dig/
alle de som effter dig spørge/ Oc
Elske din trøst/ ved huilcke du oss

 hiel-

hielper/ at de dig altid maa høg-
ligen Loffue/ Prise oc ære/ O
HERre ieg er it armt/ fattigt/
oc Elendigt Menniske/ haff om-
hu oc tenck paa mig/ Ver min
hielper oc Frelsere (O HERre
min Gud) oc offuergiff mig
icke for dit Naffns æris
skyld/ Amen.

En Bøn at Befale sig Gud i Vold i nogen anliggende Nød oc Sorrig.

HERRE Almec-
tige Gud du som vel
veed/ huorledis vore
Fiender siunlig oc vsiunlig altid
voger/

voger / oc gridskeligen Sorrig-
fuld giør oss. Du oc saa kiender
vor suage Kiøds brøst / thi du
haffuer det skabt. Wi befale dig
oss gantske / i din Beskyttelse / Be-
uaring / Beskermelse / tilflucht /
hielp / oc trøst. Beholt oss O
HERRE Gud vnder din gud-
domelige Vinger / at wi icke meer
soffue i Syndsens søffn / oplius
vore Hiertens Øyen met din
Himmelske Solskin. Met den
lyst oc glede dit hellige Ord / Oc
holt oss altid ædru / oc til alle go-
de gierninger / lystig / kloge / vise
oc forstandige. Paa det wi maa
loffue prise oc ære dig / Thi du
est allene god oc fuld aff
naade / Amen.

En

En Bøn oc Betenckelse
naar mand vil Bede det hellige Fader Vor.

O Euige Gud Jeg
veed oc bekiender at
ieg en Arm Elendig
oc stor Synder er / ieg føler oc
befinder i mig / intet andit end
begiering lyst oc villie til timme-
lig Gods/ denne Verdsens ære
oc vellyst / tilbøelig til alt onde
oc arghed. Men icke villie løst oc
begierring til dygd eller Retfer-
dighed. Der for er mit hierte
vildsomt/ oc min gantske Natur
er Forgiffuen aff den første
Synd/ i huilcken min Moder
haffuer

haffuer vndfangit mig / oc sam-
[illegible]ne arghed oc ondskab haffuer
ieg arffuit mig til / saa suar-
ligen at ieg vdaff mig selffuer
icke kand tencke nogid det som
Got er / end sige nogit Got
at kunde giøre / oc den gode
Gierning som ieg meener at
giøre er mig icke god / men meer
skadelig end Nyttig / du ville
dog allene aff din Milde Lut-
ter Naade oc Bamhiertighed
Gandske oc all tage til Naade /
Thi der er ingen gierning god /
som du icke giør god / der er
oc ingen Menniske From oc
Retferdige / vden den / der du
From oc Retferdig giør. Thi
wi met voris gode Gierninger
ingen

ingen Salighed kand fortienne/
men du eſt allene From/ Ret-
ferdig oc Hellig /vden all Synd
Fuld aff Naade/ oc i alle gode
Dygder Fød oc Vndfangen. oc
wi lige tuert imod ere Vnd-
fangen/ oc Fødde i wreenhed/
Synd oc Ondſkab/ der fore da
kommer ieg til dig/ min Gien-
løſere oc Frelſere/ Oc falder ne-
der paa mine knæ. Robendis/
Bedendis/ oc Formanendis dig
Ydmygeligen/ om din Guddō-
melig Naadis Hielp oc Biſtād
Thij ieg veed vel at du eſt for
den ſkyld it Menniſke Fød her
paa Jorden/ Paa det at ieg
ſkulle Anden gang i gien Fødis
aff Gud oc vorde it Guds
Barn.

Barn. der fore beder ieg dig du ville mig mine Synder fra tage / oc mig din Retferdighed igien giffue. Oc est du for den skyld bleffuen Fød / at du skulle Forraadis / Sellis / Fangis / Bindis / for Caiphas / Annas Pilato / oc Herodes henførdt / der samesteds Falskeligen Forklaget med Riis oc Suøber / Slagen. der til med aff Krigs Folkit til spot met Purpur bekled / oc met en Torne Krone / Kronid oc kallid en Jøde Konning / oc met et Rør / nedslagen vdi din Pande / huor vdaff dit Hellige Ansict er bleffuen Blodigt / met kindheste oc mundslag Slagen / oc met Haardrag For-

Forſpottid / Forſpeid / oc Forac-
tid. Dette alt ſammen haffuer
du Metlideligen oc Tolmodeli-
gen for vore Synders ſkyld Liid
paa det wi ſkulle Retferdig
bliffue. Oc paa det ſidſte eſt du
for oſſ død paa det Hellige
Kors / met Stumpede Jern
Nagler giennom Hender oc
Fødder ſlagen / oc met it Spiud
ſtucken ind vdi din ſiide / Paa
det wi ſkulle Euindelg leffue
Der vdi Trøſter oc Huſſualer
ieg mig / der paa forlader ieg
mig / der til ſetter ieg all mit
Hob / oc ſtørſte Fortrøſtning /
Thij at din Retferdighed er min
oc alt dit er mit / oc alle mine
Synder ere dine. met ſaadan en
Trøſt /

Trøst/Haab oc Tilliid/ gaar ieg
Frem / oc kommer til dig / i den
Fortrøstning/ Tilliid / oc Haab
vil ieg baade Leffue oc Dø / det
gaa mig huor Gud vil. Der
fore beder ieg dig O min Aller-
kieriste oc ædelste HERRE oc
Gud/ giff mig din Naade at ieg
maatte faa en ret hiertens kier-
lighed til dig / Aff huilcken mig
icke andit bør at begiere End din
Naadis Retferdighed saa at det
bliffuer min eniste oc største len-
gelse oc attraa aff alt mit hier-
tis grund. Ved huilcken kierlig-
heds art oc Natur ieg da faar
(oc icke ellers) en ret Had oc ve-
derstygelighed til Synd oc ond-
skab/ oc saa Naadeligen bekom̃e
en

en ret Hiertens anger til Syn-
den/ Oc mig her effter for Syn-
den tage vare. Giff mig ocsaa
din Naade/ at ieg din Hellige
Pine oc bittre Død saa betencker
at ieg i mig finder oc føler at ieg
all ond lyst oc begiering off-
ueruinder oc imod staar/ at
de mig icke tage til fange/ eller
faa mact oc velde offuer mig.
Hielp mig Euige Gud/ at ieg
all Gienuordighed Pine/ Plaff-
ue/ Sprecke/ Wee/Sorrig/Ar-
mod/ Kranckhed/Skam/ Van-
ære/ end oc saa Døden/for din
skyld kand lide/ oc icke allene tol-
modig/ men oc saa met fryd oc
glæde/ oc alt mig vnder Øyen
vederfaris/ maa gladeligen an-
namme

namme paa det at ieg kand met sandhed sige (HERRE) Jeg vil gierne met glæde Dø/ naar oc huor du vilt/ allene din Guddommelige villie skee/ dit hellige oc Guddommelige Naffn til Glori oc ære

Amen.

Det Hellige Fader Vor

met en kort vdleggelse

Matth: 6. Luce 11.

ACh du Almectigste/ gode oc Naadigfulde Gud oc Fader/ der ideligen/ stedse oc altid est met/ oc hoss oss/ opholder oc beskiermer oss/ Oc haffuer alting

 vdi

vdi mact / Oc foracter eller for-
smaar oss icke / naar wi dig an-
robe oc bede om nogid / O milde
Gud verdis at giffue oss / huis
wi haffue behoff.

Saa Bede wi Arme
Elendige Børn / dig her paa
Jorden / at du Barmhierteligen
vilt see her neder til oss / oc for-
lene oss din Naade / at dit hel-
lige Naffn iblant oss / oc offuer
den ganske Verden maa helligt
giøris / oc bliffue ret kient ved
dit hellige Ords rene / sande oc
trofaste Predicken oc Lerdom /
Oc met vor Christelige leffnids
fruct / aff en ret Hiertens Kier-
lighed. Du ville oc saa Naade-
ligen

ligen affuende oc forhindre all falsk Lærdom oc ont Leffnit / ved huilcke dit hellige Naffn vanæris oc bespottis. Giff oss din Naade til at Loffue Prise oc ære dit Naffn / for din mangfoldig godhed oc Barmhiertighed / huilcken du oss beuiser/ Oc at wi alleniste dig oc dit hellige Naffn anrobe oc paa kalle.

At oc saa dit Rige tilkomme / at du oss Regerer/ ved din helligAand/ oc giør oss from oc Retferdige / Thi at der som wi offuergiffuis oc forladis aff dig/ da falle wi i all Synd Last/ Skam oc vlycke. Giff oc saa Naade til at alle syndige Men-

 niske/

niske / som met Dieffuelsens blindhed beslagne ere / oc i hans Rige fangne / maa opliussis oc henføris i en sand bekiendelse oc ret Tro til Jesum Christum din kiere Søn vor HERRE / saa at Christne Menniskis tal kand dagligen oc altid forøgis oc formeris.

Giff oss oc saa kiere Fader din verdige helligAand / den oss styrcker / krafft oc mact giffuer / til at bere oc lide met tolmodighed / huis du vilt at oss skal vederfaris / met Korss oc modgang / at wi din villie met tolmodighed kand bere / giøre oc lide baade i Medgang oc Modgang /

gang/altid vor ville sønderbryde
Offre oc døde/ Oc icke fortørnis
eller forargis/ om oss end skiønt
tyckis/ oss skeer nogit i mod/ an-
dit end wi gierne ville. Wi ville
megit heller / at det altid oss eff-
ter vor ville ginge / saa at wi
kunde vere vden Korss/ Gien-
uordighed/ sorg oc bedrøffuelse/
Men O HERRE Gud skaffe
din ville i oss/ med hørsomhed oc
lydighed.

Giff oss oc saa vor dag-
lige Brød/ beuare oss for Bug-
sens Omsorrig oc Gierighed /
Men lad oss foruente oc bekom-
me alt got oc forsee oss alt got til
dig/ Giff oss alt huad wi haffuer

 behoff/

behoff/ oc oss velfornøden er/ til dette timelig Liffs ophold giff oss forstand i Huss Regimente/ Sundhed / ander Menniske at tiene/ giff kloge/ fornufftige/ oc forstandige Førster oc Herrer met Fred oc Enighed/ at wi met vore Hustruer / Børn / oc alt huis oss Naadeligen aff dig giff-uet er / maa leffue i all Gud-fryctighed / dygd/ høffuiskhed oc ære / som du selffuer sagt haff-uer: Atspører først Guds Rige oc hans Retferdighed / saa skal eder all got tilføygis oc ve-derfaris.

Forlad oss vor skyld /

at vore Hierter maa haffue for dig

dig en reen/ tryg/ rolig oc glad Samuittighed / oc for ingen synd/ oss nogen tid meere/ frycte eller forskrecke/ regne (O HERRE) icke gammel skyld met oss/ Thij du nu / oc teck vor skyld til i Himmelen/ oc regne eller leg oss dennem icke til onde/ wi ville gierne aff hiertid met din naadis hielp forlade alle dennem som oss bryder i mod/ hade eller forfølge her paa Jorden/ oc beuise dennem aff hiertid all kierlighed oc leffue saa fredsommelig/ Thi der som wi forlade dennem oss fortørne/ saa vilt du oss oc saa forlade/ huis wi dig fortørne / som du oss tilsagt haffuer.

Leed oſſ icke vdi Anfec-
ting eller Friſtelſe / lad oſſ icke
falle (O HERre Gud) vdi
nogen Synd / at wi der i for-
ſøgt bliffue / Men hielp oſſ met
din hellig Aand / Kiødſens be-
giering at Tuinge / Verden met
ſit veſen foracte / Oc Dieffuelen
ſom oſſ begierer / i all Skam oc
Laſt at henføre / Oc alt ſaadan
ont offueruinde / Handthaffue
oc Beſkytte du oſſ kiere HERre
Gud oc Fader / naar wi aff vore
Fiender / timmelig oc Euig bliff-
uer anfectid / Oc lad oſſ icke
druckne / ſiuncke eller vndergaa /
Thi wi oſſ ingenledis Redde eller
hielpe kunde / met nogen vor
egen

egen ſtyrcke/ krafft/ eller mact/
der fore (kiere HERRE) be-
ſkyt oc beſkierm du oſſ altid oc
Euindelig:

Oc paa det ſiſte frels
oſſ fra alt ont/ fra all ſorrig/
Nød/ oc Gienuordighed/ baade
Legomlig oc Aandelig/ Timelig
oc Euig/ til Liff oc Siel/ beuar
oſſ fra ſkamfuld Armod oc Fat-
tigdom/ fra all Verdſlig Skiend-
ſel oc Skam/ oc for all vlycke oc
ont/ baade Timelig oc Euig.

Amen / det er / Jeg
tror vden tuiffuel/ at det er Ja/
oc er Bønhørt i Himmelen/ li-
geruis ſom Chriſtus Jeſus haff-
uer

uer oss tilsagt oc loffuit/ Huad i Bede/ Tror det/ at i det skulle faa/ saa skal det eder vederfaris.

Beslutelse effter Fader Vor.

O Milde Gud/ lad dette skee/ som wi nu haffuer bedit met hiertelig paakaldelse/ dig til Euig Loff / Pris / oc ære/ Thi du est end nu saa Riig/ Mectig/ Veldig/ God/ Mild/ oc Barmhiertig/ som du nogen tid aff begyndelse verid haffuer/ oc lige saa bliffuer du oc Euindelige/ AMEN.

En

En Bøn til Chriſtum for hans Velgierninger / Angiſt oc Gienløſelſe imod oſſ arme Menniſke aff den 110. Pſalm: Gene. 14. Hebre. 6. 7. oc Eſai. 53.

O Jeſu Chriſte / vor HERRE / til huilcken Gud Fader haffuer ſagt / Set dig til min Høyre Haand / ind til ſaa lenge ieg legger dine Fiender / til en Fodſkam̄el vnder dine Fødder. Huilcken ſom haffuer giort dig til en Konge oc HERRE / offuer alt det ſom er i Himmelen eller paa Jorden / oc ſaa i Haffuit: Kiere HERre / brug nu oc beuis

uis din Mact oc Velde i mod vore Fiender som oss forfølge / oc dig vdi oss/ Lad dennem finde din Mact / Offueruinde oc saa for oss/ oc i oss/ Dieffuelen/vort egid Kiød / oc all Verdsens fri-stelse/ at wi effter dit Ord maa haffue Fred i dig. Her foru-den haffuer din Fader oc saa giort dig til en Euig Prest/ oc sat dig effter Melchisedechs skick/ Saa at du skalt fremgaa for oss/ Oc bede til hannem for oss. Saa ihukom nu/ O du aller venligste HERRE Jesu Chri-ste dit hellige Naffn oc Embede. Bed for oss/Forsonne oc stille til freds/ Faderen/ at hand vil aff staa sin Vrede/ oc ey heffne eller

straffe

straffe oss effter vore Synders velfortiente Løn: Lad hannem see din Vunder oc Saar/ huilcke du haffuer faaid for oss/ at du for vore Synder met dennem ville bøde. Lad hannem see dit Blod/ huilkit du saa mildeligen/ vdgiffuit haffuer/ til vore Syn-ders forladelse / Huilckit er end nu stedse oc altid for sine Øyen: Tho oc reen giør oss der met kiere HERRE. Giff oss din Euige Velsignelse/ du Edelige Abra-hams Sæd oc Affkomme. Ler oss ved din helligAand i vore Hierter / huilckid alt sammen hører til dit Hellige Prestelige Embede. Salffue oss oc met den samme din helligAand/ at wi

oc

oc saa met/ oc i dig/ bliffue Konger offuer alting/ ved en god tryg oc fri Samuittighed for dig/ oc offueruinde alle Gienuordighed/ oc Mørckhedsens Nætter/ oc at wi oc saa maa vere Prester/ oc offre Aandelige Offer/ som Faderen ved dig oc for din skyld kand vere Teckelig oc Behagelig. At wi oc saa huer anden kunde lære oc vnderuise met dit hellige Ord/ Oc bede for huer ander aff ret Hiertens Kierlighed. Offuer dette da est du oc saa/ O allerkieriste HERre Jesu Christe/ En Dommere offuer de Leffuendis oc Døde/ derfor kiere HERre heffne du oss offuer vore Fiender/ oc føre

du

du oss til ære effter denne forhaa-
nelse som wi her lide / Saa
ville wi loffue oc tacke
dig Euindelige /
AMEN.

En Trøstelige Bekiendelse for de Trofaste Christne vddragen mangesteds aff den hellige Skrifft.

O Du vor Gud est Sød / oc Sandru / der til Langmodig oc Taalmodig / du som altid aff din store Naade oc Barmhiertighed affskaffer / om wi end Synde saa er wi dog dine / oc vide din store metlidighed / Synde wi oc icke saa veed wi visseligen

gen

gen oss at vere i de vdualdis tal.
Men dig at kiende/ er den sande Retferdighed/ oc wi vide at din Retferdighed/Krafft Veldighed/ Vrede/ Godhed/ oc Barmhiertighed/ er den rette Vdødeligheds Roid/Der faare loffuer wi dig/ du som est offuer alt Loff/ wi loffue dig i din Hellighed/ Thi du est allene Hellig/ oc ved dig allene bliffue wi hellig giorde wi loffue dig i din faste oc stercke Bolig huilckid som er Euigt oc oss alle opholder. Wi loffue dig i din Mact oc Veldighed ved huilcken du Saliggiør oc Fordømmer. Wi loffue dig i dine mangfoldige oc vnderlige Gierninger/ som du her paa Jorden

daglige

daglige giør / fra Verdsens be=
gyndelse oc til denne stund / Oc
sønderlige at du haffuer sendt
din kiere Søn Jesum Christum
hid til Verden / Huilcken paa
Korssit met sin vskyldige Død/
haffuer forløst oss fra den Euige
Død / huor faare wi siger dig
Høigelige Loff / Pris / Glorie
oc ære fra Euighed til Euighed:
Wi loffue dig ocsaa met hierte=
lig tacksigelse/ for den Faderlige
Kierlighed du oss din arme
Børn / daglige beuiser oc beuist
haffuer / end oc saa met mang=
foldg Nødtørfftighed/ Liff/ gods
oc ære Huilckit alt samen wi
vaare wuerdige til / Oc intet
got haffde fortiendt. Wi loffue

 dig

dig i din Herligheds forsamb=
ling som vden Ende er/ ved huil=
cken wi oc bliffue herlige. Oc at
wi saadant met Retsindige oc
glade Hierter maa Euindelige
giøre/ Der til giff oss kiere HEr=
re din Naade/ oc helligAand/
som oss altid Regiere/føre/ driff=
ue oc lære kand/Amen.

Appendix.

O HERRE/ alt det som
Aarer haffuer/ det maa
loffue/ frycte/ ære/ oc tiene dig/
Bøye oc Bucke sig mod dig. Thi
du est alle deris Liff/ Men de
trofastis Euige Liff ved Jesum
Christum vor HERre
AMEN.

En Bøn at Christus oss ret kand Obenbaris/ ved huil-
cken wi denne Legomlige Næ-
ring kunde verdig
bliffue.

O Allmectige HERRE/ HERre Fader/ du som ved dit Euige Gud-doms Ordt/ haffuer skabt al-ting/ Oc end nu velsigner oc Opholder/ Jeg beder dig/ at du dit Euige Ord vor HERris Jesu Christi/ ville i mig oben-bare/ oc det ret Plandte oc rod-feste i mit Hierte/ der ved ieg aff din Naade kand bliffue ver-dig til din guddomelig velsignelse oc fruct/ offuer al Jordsens

 grøde

grøde oc fruct / Oc alt huis som hør til Lifſſens nøttørfft oc ophold at bekomme / oc ſaadan gaffuer at bruge til dit hellige Naffns Loff oc Priis / oc min neſte til tienſt / ved den ſamme vor HErre Jeſum Chriſtum din kiere Søn / Amen.

En Bøn Om Fred oc Enighed.

O Almectige Euige Gud / AErens Konnig / Himmelens oc Jordens HErre / ved huis Aand alting regieris / ved huis forſiun alting ordentligen til gaar / Thi du eſt fredſens Gud aff huilcken all Enighed til

mig

mig kommer. Jeg beder dig/du
vilt tilgiffue oc forlade mig alle
mine Synder/ Oc begaffue mig
met din Guddommelig Fred oc
Enighed/ ved huilcke ieg met
frøct oc beffrelse dig tienne/ til
Loff oc Pris dit hellige Naffn/
ved vor HErre Jesum Chri-
stum din kiere Søn/
AMEN.

En Bøn Om den hel-
lig Trefoldighed.

ALmectige / Euige / Gud /
Gud Fader / Gud Søn/
Gud helligAand / du som oss
Menniske haffuer indgiffuit din
Naade/ oc din Barmhiertighed
Rige-

Rigelige haffuer ladit see/ i det
du Euige Fader aff første tid
haffuer skabt oss Menniske ef-
ter dit egit Billid oc lignelse.
Oc du Euige Guds Søn for
oss est bleffuen Menniske/ oc for
vore Synder paa det hellige
Korss haffuer betalid. Oc du
Euige hellig Aand/ som aff Fa-
deren oc Sønnen i Euighed vd-
gaar/ oc dig met gloendis Tun-
ger haffuer ladit see/ oc oss ved
det hellige Euangelium haffuer
giort troendis oc hellige. Wi
bede dig O Euige/ Euige/ Al-
mectige Gud/ Gud Fader Gud
Søn/ Gud hellig Aand/ opholt
oss i din Naadis sande kundskab
til vor siste ende/ Oc giør oss
Euige Salige/ Amen.

En anden Bøn om den hellig Trefoldighed/ Johan: 3.

O HERRE Gud Himmelske Fader/ wi arme Syndere bekiende at wi intet got formaa aff oss sielff/ oc for samme skyld maatte wi tit oc offte forderffuis i Synd oc Euig død/ Thi huad som Fød er aff Kiød det er Kiød / oc kand icke see Guds Rige. Der fore Beder wi dig ver oss Naadig oc Barmhiertig/ oc send din hellig Aand i vore hierter for din Søns Jesu Christi skyld oc giør ny Menniske aff oss/ at wi Synnernis forladelse ved Christum

 som

som oss er tilsagt i Daaben/visseligen tro / oc vdi Kierlighed til vor Næste/ Oc alle ander Christelige Gierninger dag fra dag formeris indtil wi bliffue Endelig Salige/ Amen.

En Bøn om den Hellig-Aand Acto: 2.

O HERre Jesu Christe/ du Almectigste Guds Søn/ wi bede dig ved dit Salige Ord/ at du vilt giffue oss din hellig-Aand vdi vore hierter/ at den samme kand oss styre oc Regiere effter din villie/ oc oss trøste i alle haande anfecting oc wlycke. Oc

ledsage

ledsage oss i din Sandhed mod all Jordiske ting. Paa det wi i Troen fast bestaa/ i Kierlighed oc alle gode Gierninger formeris/ oc ved din Naade oc en vis forhobning som du oss met din Død forhuerffuit haffuer/ Euindelig bliffue Salig/ du som Regierer met Faderen oc hellig Aand i Euighed Amen.

Christus er indset til en Konning oc Trøster for vor forløselse skyld Math. 21.

HERRE Gud Himmelske Fader/ wi tacker dig/ som oc saa billigt er/ Loffue oc Prise dig

dig i Euighed / at du oss arme Menniske som for Syndsens skyld / vnder Dødsens oc Satans tyranie Euindelige maatte bleffuit. Haffde du icke indset din kiere Søn til en Konning / som er en ret Kõning oc Trøster. Huilcken er voris Forløser / oc oss fra vore Synder ved sin Død haffuer ledig giort oc Forløst / oc oss fra Døden redde oc hielpe skal. Wi bede dig oc saa / du vilt oss ved din helligAand opliuse / regiere oc føre / at wi oss til denne rette Konning oc Gienløsere holle / oc paa sin arme skickelse oc foractede Ord oss icke forarge / som dit Folck de vtro Jøder / oc den arige falske Verden / men

ved

ved hannem i en ſtadig tro/
bliffue Euindelig Salig/
AMEN.

Chriſtus haffuer Obenba-rid huorledis Himmel oc Jord ſkal forgaa/ oc wi igien ſkulle opſtaa Luce. 21.

HErre Gud Him-
melſke Fader du ſom
ved din Søn haffuer
obenbarid/ huorledis Himmel
oc Jord ſkal forgaa/ vor Liff
igien opſtaa/ oc wi alle ſkulle
møde for din ſtrenge Dom/ Wi
bede dig/ du wille oſſ ved din
helligAand i dit hellige Ord
oc

oc rette tro opholde/ oc for Synden Naadeligen beuare/ oc i alle haande anfecting beskytte/ at wi vore Hierter met Frodseri oc Druckenskab oc anden timelig sorrig icke besuere / Men altid vere lystig oc bede/ oc i en vis tillid til din Naade/ oc din kiere Søns Tilkommelse met Glæde at foruente/ Oc ved hannem bliffue Euindelig Salig/Amen.

Christus er Menniske vorden til vor Forløsning Math: 11.

HERRE Gud Himmelske Fader du som din Søn vor

HErre

HErre Jesum Christum haff-
uer ladit vorde Menniske/ oc for
den skyld haffuer ladit komme
hid til Verden/ at hand Dieff-
uelens Tyranni skulle affuerie/
oc dem gamle Slangis Hoffuit
skulle vndertrede / oc oss arme
Menniske mod Synden oc Dø-
den hielpe oc Euindelig Salig
giøre/ wi bede dig du ville met
din helligAand/ vore hierter saa
føre oc lede/ at wi ingensted hen
see end til hans Ord/ oc saa all
den forargelse vor fornufft oss
paa viser / kand fly / oc bliffue
funden blant din Hob/ huilcken
sig paa din Søn Christo Jesu
icke forargis. Men ved han-
nem bliffue Euindelige
Salig/ Amen.

En Bøn om Daaben

Huilcken Christus haff- uer indskickit Johan. j.

HERre Gud Himmelske Fader/ wi tacke dig at du den salige oc naade-rige Daab / ved den hellige Dø-bere Sancte Hans haffuer først indskickit/ oc oss der til ladit kom-me/ vdi huilcken du oss/ for din Søns Jesu Christi skyld/ haff-uer tilsagt Syndernis forla-delse/ den helligAand oc det Euig Liff. Wi bede dig/ opholt oss i saadan tro oc tillid/ paa din Naade oc Barmhiertig-hed/ at wi aldrig tuiffle der paa/ men

men det samme vdi alle haande anfecting oss trøste. Oc giff ved din hellig Aand at wi oss for Synden kunde vocte. Oc i saa-dan wskyldighed til huilcke wi ved Daaben komen ære/ maa bliff-ue for hannem. Eller om wi aff Menniskelig suaghed falder/ oc icke kunde staa/ at wi i Syn-den icke bliffue liggende/ men ved retskaffen forbedrelse omuende/ oc din Naade oc tilsagn oss igien trøste/ oc bliffue saa ved din Naade Euig Salig/

A M E N.

En Anden Bøn om Daa-ben oc Opstandelsen.

O HERRE Jesu Christe/ wi sige dig Euig Loff oc

tack at du oss ved den hellige Daabsens Sacrament i dine Børns tal haffuer annamit / Wi bede dig aff Hiertet / Døb oss vden affladelse met din helligAands Ild / paa det wi icke alene ved naffnit oc vduortis skin / men blant dine sande Børn oc retskaffen Christne Bliffue funden. Oc naar din høst wil angaa / oc du din Sed vilt indsamle / da lad oss som den gode Huede i din Lade (det er) i den Euige Salighed indsamlis / oc icke som Klinte / der i den Euige Ild skal henkastis. Du som met Faderen oc helligAand leffuer oc regnerer en sand Almectig Gud i Euighed /

A M E N.

Siu Bønner

For allehaande Anlig-gende Nød / Oc om Guds Ords Op-holdelse.

Den Første.

Om den Rige Mand / der kom i Heluede / oc Lazarus som kom til Himmels : Luce. 16.

HErre Gud Him-
melske Fader / wi bede
dig / du ville vore hier-
ter met din hellig Aand saa føre
oc Regiere / at wi dit salige Ord /

icke som den Rige Mand/ vden Fruct høre/ oc met dette timelige Gods icke saa omgaa/ at wi skulde forglemme det Euige Gode/ Men arme fattige Folck/ gierne oc mildeligen effter voris formue hielpe. Oc met Hoffmodighed oc Offuerflødighed icke synde. Oc om wi met Korss oc wlycke/ vorder beklemt/ icke fortuiffle. Men alt vort Haab oc Trøst til din Euige hielp oc Naade haffue/ Som Lazarus/ Oc det altsammen saa offueruinde.

AMEN.

Den Anden/ Dømmer icke paa det i skulle icke Fordømmis/ Luce: 6.

HErre Gud Himmelske Fader / du som est Naadig oc Barmhiertig/ oc oss ved Christum haffuer tilsagt/ at du icke vilt Rette eller Dømme / Om wi oc icke Retter eller Fordømmer nogen Men naadeligen alle Synder vilt tilgiffue oc forlade/ oc huis oss behoff giøris / vilt rijgelige giffue. Wi bede dig giør saadant dit løffte/ ved din hellig Aand/ fyrigt oc fast vdi vore Hierter/ oc lær oss lige saa mod vor Næste

at giøre/ at wi ingen mand Retter eller Fordømmer/ Men huer mand gierne forlade oc tilgiffue/ Oc saa Rette offuer oss sielff/ oc der met leffue i din fryct/ oc bliffue Euindelig salig
A M E N.

Den Tredie/ En Tacksigelse/ for Guds Hemmeligheds Kundskab.

Luce: 17.

HERRE Gud Himmelske Fader/ wi tacke dig aff Hiertit at du haffuer ladit oss komme til dit hellige Ords kundskab. Wi bede dig ocsaa du ville oss der ved naade-

naadelige opholde / oc lade oss
der vdi saligen Dø / Giff ocsaa
alle fromme Predicker din Naa-
de/ at de dit hellige oc salige Ord
troligen kand fremdrage / Oc
naadeligen dennem beuare fra
forargelse/ oc anden vlycke. Oc
de andere som icke trolige om-
gaais met dit salige Ord/ oc dog
lade sig see/ som fromme Faar/
oc er dog glubbendis Vlffue/den-
nem vilt du din Naade oc Barm-
hiertighed metdele / at de maat-
te ocsaa komme til dit hellige
Ords rette forstand oc kund-
skab / Eller oc du vilt dennem
Naadeligen affuerge / oc din
Rette Christenhed for dennem

Naadelige beuare / ved Jesum Christum din kiere Søn vor HERre / Amen.

Den Fierde / Om Euangeliums rette Kundskab Luce. 10.

HERRE Gud Himmelske Fader / wi tacke dig aff voris Hiertis grund at du haffuer oss ladit leffue denne salige oc glædelige tid / at wi din salige Lære / dit hellige Euangelium haffuer hørt / din ville oc Faderlige Hierte / der ved at kiende / Oc kunde see / der vdi / din kiere Søn Jesum Christum / wi bede dig ved

ved din grundløse Naade oc Barmhiertighed at du vilt saa-dan dit Ords kundskab oc Lius/ Naadeligen beuare oc opholde/ Oc ved din hellig Aand saa lede oc føre/ at wi aldrig mere der fra vige/ men stadeligen der ved bliffue/ oc føre forlade Hustru oc Børn/ Huss oc Gods/ oc alt wi haffuer / Oc endeli-gen bliffue der ved Salige/ A-men.

Den Femte / At wi kunde vere rette Husholdere/

Luce. 9.

HErre Gud Himmel-ske Fader / du som oss

Hv vel-

velsigner oc Rijg giør / oc vort daglige Brød offuerflødige giff=uit haffuer / wi bede dig Beuare oss for gierighed/ oc opuecke vore hierter / at wi vore arme oc ved=tørffuende gierne oc mildeligen aff saadan din velsignelse met=dele / paa det wi tro Fogder oc Husholder offuer din godhed kunde bliffue funden / Oc icke bliffue i Euighed forderffuit / naar wi skulle giøre Regenskab for vort Fogderj / men for din Dom bliffue bi=standig /

A=

MEN.

Den

Den Siete / At wi flitelige kunde høre Guds Ord
Luce. 19.

ALmectige/Euige Gud/ du som dit hellige Ord om din Søn Christo Jesu / ved din hellig-Aand/oss obenbarit oc kundgiort haffuer/ wi bede dig opuecke vore hierter/at wi det met tuct anamme oc icke lade oc sla det løst hen i vinden/ oc wfliteligen tilhøre/ Som de wtro Jøder / Paa det wi i din fryct oc rette kundskab daglige formeris/ ved din Naade oc Barmhiertighed / Oc bliffue Endelige ved Jesum Christum Euindelig Salig/ Amen.

Den

Den Siuende / At vore Synder icke skulle forglemme. Luce. 18.

O HERRE Gud Himmelske Fader / Jeg beder dig du vilt mig ved din hellig Aand saa lede oc føre/ at ieg første oc fremmerst icke forgietter mine Synder / eller for dennem bliffue tryg / Oc megit minder lade mig nogen tid meer lyste der til / Men vdi aluorlig anger oc Ruelse bliffue / oc mig dag fra dag forbedre. Oc her effter mig allene der ved trøste/ at du for Jesu Christi skyld est mig naadig/ oc forlader mig alle mine Synder / Oc giøre mig Euindelig Salig/ Amen. En

En Kort Psalter. Aff alle Dauids Psalmer / effter Ordning oc tal den 150. Psalme / til sammen dragen aff den hellige Augustino / Oc skenckt sin kiere Moder Monica til vilge oc tienst.

O Almectigste HERRE Gud/ ærens oc all herlighedsens Euige Konning/du som bekiender det Menniske at vere saligt / huilckit som foracter oc forsmaar de Vgudelige oc Syndige Menniskers vei. Oc betracter oc øffuer sig dag oc nat i din hellige loff oc Budord. Lær mig arme Syndere dig trolig at tienne / met gantske frycte-

fryctactighed / oc min hiertis inderlige Beffrelse.

Bønhør min røst / naar ieg ydmygelige Rober oc paakalder dit hellige Naffn.

Oc met gunstige oc Naadige ørne/ annamme mine Enfoldige ord.

At du mig arme Synder / i din grumme vrede / icke offuergiffuer eller forlader.

Oc paa det / at den arge listige gamle Fiende/ som en Løffue icke borttager eller griber min Siel/ naar ingen er som hielpe eller forløsse kand.

Men O HERRE dit Naffn er vnderligt i Himmelen oc paa Jorden.

Driff

Driff mine Fiender for mig/ saa at de falde oc omkomme for dit Ansict.

At de icke nogen tid gribe eller fange min Siel met gloende baand / oc icke omgiffuer hende met Suoffuel eller Storm:

Men for de arme oc ælendige deris Suck oc graad skyld.

Da stat op O HERRE/ oc bønhør mig.

Thi du est de armis/Raad/ hob/ oc tilfluct.

Forlene mig din Naade/ at ieg wstraffeligen kand vandre oc giøre Retuished.

Paa det at min Arffuedel oc part / maa være din Naade oc Barmhiertighed.

Beuare

Beuare mig som en Digen sten/ oc Beskerme mig vnder dine vingers skugge.

Thi du O HERRE/ est min styrcke/ min krafft oc tilfluct.

Fra mine hiemmelige oc lønlige Synder giør mig Reen/ fra de fremmede Synder Redde din Tiennere.

Send mig din Engel aff dit helligdom.

Giff mig min hiertens Begiering/ til din Retfærdighed.

Forløsse oc Redde mig/ fra Løffuens strube.

Oc før mig paa Retuishedsens vei.

Paa det ieg kand opstige paa dit hellige Bierig / met vskyldige hender/ oc reent Hierte. Tenck

Tenck icke paa min vngdoms
Synder/oc vankundighed.
Forderffue icke min Siel/ met de
Vgudelige oc Syndige Men-
niſke.
Lad mig icke mine forfølger be-
komme deris vilge mod mig.
Men/ O gode HERre/ hør min
arme enfoldige Bøns røſt.
Oc naar ieg anraaber oc paa-
kalder dit hellige Naffns Glorie
oc herlighed.
Da Bønhør mig mildeligen /oc
forbarme dig offuer mig.
Paa det mit Haab/ ieg ſetter til
dig icke ſkal bliffue til ſkendſel
Euindelig.
Forlad oc tilgiff mig min hier-
tens wretſerdighed.

Din

Din Barmhiertighed lad komme offuer mig/ lige som min tro oc tillid er til dig.

Oc naar du haffuer forløst oc reddet mig aff all angist.

Saa sig til min Siel: Jeg er din trøst oc Salighed.

Oc den stund ieg setter mit haab oc trøst / til dine Vingers Beskermelse.

Saa giff mig min Hiertens begiering/ i din fryct oc kierlighed.

Oc stat mig bi / Gud min trøstere/ i min modgangs tijd.

O HERre lad mig faa at vide mit endeligt / oc mine dagis tal/ huor mange de ære / paa det at ieg kand kiende min skrøbelighed.

Hør min Røstis Bøn / O du

gode

gode Gud / Oc før mig vdaff Sorgens oc vrenhedsens Kule/ oc groffue slim oc skarn/Stille oc sette mine Fødder paa en faster Steen/ oc ledsage mig paa den rette vei.
Paa de onde dage / forløsse oc frelse mig.
At ieg maa indgaa i dit Hussis vnderlige Tabernackel.
Thi du est min Gud oc min styrcke.
Lad vor gang icke vige fra din vei.
Paa det ieg kand elske oc kier haffue Retferdighed/ oc hade all ondskab.
Vær min tillid oc størcke.
Thi du est en stor oc mectig Konning offuer al Jorderig.

Oc regerer alting i Euighed.
Redde min Siel fra Helffuedis vold oc mact/ naar hand vil mig opsluge.
Oc naar du skinner oc lader dig see en Dommere / at Dømme oss.
Saa forbarme dig offuer mig/ effter din store Barmhiertighed/ oc tag din hellig Aand icke fra mig/ skiul dit Ansict/ O gode Gud / i samme stund icke for mig / men vdslet oc affstryg alle mine Synder oc Misgierninger.
Skab i mig it reent Hierte / O HERre Gud/ oc forny i mig oc mine Lemmer en ret oc reen Aand.
Paa det jeg som it fructbar Olie

Træ/

Træ/ i min HERris Paradis/ maa tage Hellighedsens Olie.

Der samme steds kand frygde oc glæde mig met Jacob oc Jsrael Euindelig.

Helbrede giør mig / oc hielp mig i dit Naffn/ forløss oc redde mig ved din velde oc mact.

Forsmaa icke min Bøn.

Men forbarme dig offuer mig.

Send her ned aff Himmelen oc redde mig/ giør dennem til skendsel som mig ville vndertraade oc forderffue.

Sønderkryst deris Tender i deris Mund/ oc sønderbryd Løffuens strube.

Du est min Gud oc Barmhiertighed.

Din høgre Haand helbrede mig.
Saa bliffuer ieg beskiermit met din vingers skuge.
Naar du løner huer effter sine gierninger.
Effterdi min Siel tørster effter dig.
Da beskierme mig fra de Vgudeligis forsamling.
Naar alt Kiød kommer for dig.
Saa vend din Barmhiertighed icke fra mig.
Oc fra tag mig icke din hellig-Aand / men opliuse dit Ansict offuer mig.
O HERRE velsigne oc lycksalig giør mine veiye.
At dybheden mig icke opsluger /
oc

oc Graffuen ey oplader sin stru-
be offuer mig.
O HERRE tøffue icke / thi du
est min hielpere oc Frelser.
Thi ieg haaber paa dig / O Her-
re lad mig icke bliffue til skiendsel.
Naar du vilt Dømme oc heffne
dig offuer dit Folck.
Oc de som sig vende fra dig /
bliffue forderffuet.
Lad mig arme oc ælendige icke
vendis fra dig / oc komme til
skam oc skiendsel.
Thi du est en retferdig Domme-
re / der nedtrycker oc ophøger.
Du est forskreckelig / huem er
den som kand dig vdi din vrede
mod staa.
Du est den Gud / der allene

 haff-

haffuer giort store oc vnderlige gierninger/ oc end nu giør.

Ligeruis som du spisede dit Folck i Orcken / oc lodst dennem intet fattis huad de begierde / lige saa spise mig hungrige met din Naade.

Oc lad din Barmhiertighed mig snarlige komme til hielp.

O min Beskiermer / giff mig graadsens Brød / oc inderlige Anger vdi drøffuelsens tid.

Giff mig aff din Klippe som Honing flyder / aff induortis sødhed.

O Gud du som Dømmer alting/ i mellum de Retferdige oc Syndere.

Thi du est i blant alle Folck den allerhøgeste. For-

Forbarme dig offuer mig/ oc vel-
signe mig/du som oss giffuit haff-
uer Loffuen.
Forlad mig mit hiertis ondskab
oc Arghed / oc tilgiff mig alle
mine Synder.
Helbrede / O min Gud / din
Tiennere/ der paa dig haaber.
O Gud/ du som bygger din Kir-
cke / paa det hellige Bierig.
Bøye dine Øren til min arme
Bøn.
Din Haand komme mig til
hielp.
Saa at ieg icke vorder henkast i
dybheden.
Men frelse mig fra Jegernis
Snare / fra fald oc Middags
Dieffuelskab.

Paa det ieg kand bliffue plantet i Herrens Huss / oc være grøn som it Palme Træ / oc Ceder Træ / paa Libani Bierg.

Oc bliffue formeerit met lang-uarende liffs dage.

Vær min tilflucт / O min Gud / hielp mig ieg haaber til dig.

Thi du est en stormectig Koning offuer all Jorderig.

Naar du skalt Dømme Jorde-rige met din Retferdighed / oc Menniskеn i din Sandhed.

At ieg maa nyde det Euige Liuss / Oc frygdis met de fromme oc Gudfryctige.

Da hielp mig din høgre oc helli-ge Arm.

O HERRE / du som sidder paa Cherubim. For-

Forlene mig at ieg maa komme for dit Ansigt met glæde.
Oc maa vandre i mit hiertis wskyldighed / mit i mit Huss / at mig icke paa henger it gienuordigt hierte / men at mine øyen maa see dine hellige tro Christne / Oc met dennem vandre den wbesmittede vei / thi du skalt forstørre oc atsprede alle Misdedere / oc dennem til intet giøre.
Hør min Bøn / O HERRE / oc lad min røst komme til dig.
Vend dit Ansict icke fra mig / vdi nødsens tid saa bøye din Øren til mig.
Være alle mine Synder naadig / oc frelss mit Liff fra Døden / oc opfylt min begiering met gode.

Du

Du som anseer oc beskuer Jorden / Saa hun met forskreckelse beffrer oc skielffuer.
Oc dit vdualde Folck / haffuer du vdført met glæde.
Giff at ieg maa holde altid ræt oc Retuished.
Før mig aff Mørcket / oc Dødsens skugge.
At ieg met Berede hierte / siunge dig Psalmer oc loffsang.
Giør met mig it Tegen for din Barmhiertighed oc dit hellige naffns skyld.
Paa det i din helligens tid.
Oc de Retferdiges forsamling.
Min retuished bliffuer da ved / oc mit horn forhøigis Euindelige met ære.

Naar

Naar du mig arme skalt opuecke aff Jorden oc opreise mig aff Støff oc skarn.
Wi loffue dig fra nu oc til Euig-tid.
Oc alt huis dig behageligt er / i de leffuendis Land.
Løs mine bond/ vdi huilcke Sathan haffuer fangit mig.
Oc stadfeste offuer mig din Barmhiertighed.
Naar ieg i min bedrøffuelse dig anraaber oc paakalder / Saa bønhør mig (O HERRE) aff din Rundhed.
Giff mig / O HERRE dine Budord oc Loff/ at ieg maa leffue oc der aff altid fornyes i din Retuisheds vei/ giff mig den for-
stand

stand at ieg kand kundgiøre din Loff oc Budord / oc dennem holde aff mit gantske hierte / ieg haffuer vildfarit som it forlorit Faar.
Oc forløss min Siel fra Dieffuelen / oc omuent de vantrois anfectning/ oc huad dig er imod.
Beuar min vdgang oc indgang.
Paa det mine Fødder kunde festis i dit Huss / oc bliffue bestendig i Jerusalems forgaard.
Til dig opløffter ieg mine Øyen/ du som bor i Himmelen.
Redde min Siel fra Jegernis Snare.
At ieg icke der met vdrecker mine hender til nogit ont.
Opfyld min Mund met frygd
oc

oc min Tunge met glædskab.
Opfylt min begiering met got.
Velsigne mig / HERRE / aff Sion / at ieg kand see Jerusalems velgierninger.
Oc være langt fra mig / all Verdsens ondskab.
Lad dine Øren / O HERRE / giffue act paa din Tieneris Bøn.
Paa det at mit hierte skal icke bliffue stolt oc Hoffmode sig / oc mine Øyen see høyt aff Hofferdighed / men at ieg kand ydmygeligen holde oc skicke mig.
Indtil ieg finder en sted hoss HERREN / oc en Bolig hoss Jacobs Gud.
Der samme sted haffuer du

budit

budit din velſignelſe oc det Euige Liff.
Der ſamme ſted vil ieg opløffte mine hender i Helligdommen.
Oc dig loffue du ſom fordagtinger oc forſuarer dit Folck / Oc huſualer dine Tienner.
O alle Guders Gud / oc en Herre offuer alle Herrer.
O ieg arme Elendige oc ſorgefulde Menniſke.
Tilbeder dig i din hellige Himmel.
Der faare prøff mig oc forferſke mit hierte / ſee til min gang / oc føre mig paa Salighedſens vei.
Beſkerme mig fra den Vgudeligis haand / oc fri mig fra onde Menniſke.

Min

Min Bøn (O HErre) lad opføris for dit Ansict som en Røg.
Føre min Siel aff Fengsel/ paa det teg kand loffue dit Naffn (O HErre.
Bønhør mig for din Retferdigheds skyld/ oc gack icke i Rette met din Tiennere/ O HErre bønhør mig snarlige/ at min Siel icke skal affalde oc forgaa.
Thi du est Gud min Barmhiertighed/ min tilflucht oc min Opholdere.
Du est stor oc høglofflig/ oc paa din mectighed er ingen Ende.
Døm icke de som er nedslagne/ forløse de som fangne ere/ Oc opliuse de som blinde ere.

O Her-

O HErre/ Byg Jerusalem.
Oc giør faste dine Portis Laa-
se/at ieg hoss dine Børn maa bo
der vdi.
Huor aff dig loffue/ i dit Him-
melske Rige dine Engle / oc alle
dine kraffter.
Huor aff ieg mig oc saa glæder
oc fryder / i den Glorie oc dine
helgens forsambling.
Loffuer oc Priser dit Naffn met
mine lebers Cimbler / Huilckit
at giøre er helligt oc herligt/ Thi
du regierer vden Ende/ fra
Euighed til Euigtiid
A M E N.

Her

Her effter følger/ en kort Begrundelse/ oc vdleggelse/ om at Menniskens Siele taler met Gud/ Oc Gud suarer dennem igen ved Propheten.

Sielen siger / oc Beder.

O Vor Fader du som est i Himmelen/ wi dine fattige Børn her paa Jorden/ formedelst Synden fra dig/ i Elende/ huilcken stor oc lang wei/ er mellem dig oc oss/ naar skulle wi kome hiem/ til dig i vort Fæderne land?

Gud Suarer ved Malach. j. Cap.

IT Barn ærer sin Fader / oc en Suend sin Herre / er ieg da eders Fader / huor er min ære? Er ieg eders HErre / huor er min fryct oc paakaldelse? Men mit hellige Naffn bliffuer ved eder bespaattid oc vanærid. Esai. 52.

Den Første Bøn / Sielens.

O Fader / det er io vist oc Sandt / wi bekiende vor skyld / ver du en naadig Fader / oc regne icke met oss / men giff oss din

din Naade/ at wi saa leffue/ at dit hellige Naffn i oss kand helligt giøris. Lad oss oc inted tencke/ tale/ giøre/ haffue eller foretage/ andit end det som dit hellige Naffn kand loffuis oc æris aff/ paa det at din hellige ære/ kand for alting æris oc prisis/ oc icke søge vor egen nytte eller ære/ giff oss din Naade/ at wi (som Børn deris Fader) haffue dig vor Fader kier/ fryctе oc ære dig.

Gud suarer Esai. 52. Gene. 8.

HVorledis kand min ære oc Naffn/ hoss eder bliffue helligt/

helligt/ thi eders hierter oc tan=
cker er tilbøelig til det onde / oc
ligger i Synden fangen / oc in=
gen kand siunge mit Loff i frem=
mede Land. Psal. 36.

Den Anden Bøn/ Sielens.

ACh Fader/ det er sandt/ wi
finde vor onde Natur at
vere tilbøit til Synden/ oc ver=
den/ Dieffuelen oc vor Kiød/ i
oss Regiere vil/ oc der met dit
Naffn oc ære vddriffue. Thi bede
wi dig/ hielp oss aff dette Elende.
Lad dit Rige tilkomme / som
Synden kand fordriffue / at wi
kunde bliffue fromme oc dig vel=
behage=

behagelige/ at du i oss kand alene Regeris/ oc wi dit Rige maa vere/ oc dig lydig i alle vore gierninger/ induortis oc vduortis.

Gud suarer / Deuter. 32.

DEn ieg skal hielpe den forderffuer ieg/ oc den ieg giør leffuendig/ salig/ rig eller from/ hannem døder ieg/ oc bortkaster hannem/ giør hannem arm oc til inted/ men saadan min Raad oc gierning/ vil i icke lide/ Psal. 78. huor skal ieg eder da hielpe/ oc huad skulle ieg giøre eder mere til gode. Esai. 5.

Den Tredie Bøn/ Sielens.

DEt giør oſſ ondt/ at wi din trøſtlige hand icke forſtaa eller lide kand/ O Fader giff naade oc hielp/ at wi din guddomelige ville i oſſ lade ſkee. Ja/ om det giør oſſ vee/ ſaa ver ſnart/ Straffe/ Stick/ Hug oc Brend/ giør alt huad du vilt/ at din ville kand ſkee oc icke vor. Kiere Fader være oc ſtyre/ oc lad oſſ icke effter voris dunckelgodheds ville/ oc egen mening bliffue fuldkommen/ Thi din oc voris ville/ ere mod hin anden/ Din allene god/ om hand end ſkiønt icke ſkinner/ oc voris er ond/ om hand end vel gliſſer oc ſiunis god.

Gud Suarer /

Psal. 78.

DEt er vel før skeed / at mand haffuer elsket mig met Munden / oc hiertid haff-uer verid langt fra / oc naar ieg haffuer angreffuit dennem / at de sig skulle bedre / er de vigt tilbage / oc mit vdi giernin-gen mig fra falden. De begynde vel / oc beueger mig / Naadelige met dennem at handle. Oc er dog fra mig omuendt / oc igien i Synd oc vanære falden. Som du kant læse i denne Psalme.

Den Fierde Bøn /

Sielens.

ACh kiere Fader / det er io

vist / ingen kand aff sin Egen krafft bliffue sterck. Oc huem kand bliffue for din Haand / om du oss icke selff stercker oc trøster? Der fore kiere HErre oc Fader tag oss til dig / fuldkom din ville / at wi dit Rige maa bliffue / dig til loff oc ære. Men kiere Fader sterck oss i saadan tro / met din hellig Ord / giff oss vort daglige Brød / skab i vore Hierter / din kiere Søn / Jesum Christum / det sande Himmelbrød / at wi ved hannem bliffue stercke / gladelige drage oc lide maa / huis du oss tilføier / affbreck oc døde vor ville / oc din villis fuldkommenhed igien i oss opbyg. Ja giff oc naade den gantske Christenhed / send

fend oss lerde Prester oc Predic-ckante/ som oss dette rette oc sande Euangelium kand fore Predicke/ oc icke nogen falsk Lærdom Indblande.

Gud Suarer /

Math. 7.

DEt er icke gaat/ at mand kaster helligdom for Hundene eller Børnenis Brød/ i Synde daglige/ oc om ieg end lader Predicke megit for eder/ Dag oc nat/ saa følger oc hører i dog icke/ men foracter mine Ord.

Den Femte Bøn/

Sielens.

ACh kiere Fader lad dig det forbarme/ Oc forsag eller

fratag oſſ icke der fore/ dette legomlig gode Brød/ men at wi icke nockſom giøre dit hellige Ord (det giør oſſ ont) Oc beder at du vilt haffue Tolmodighed met oſſ arme Børn/ oc forlade oſſ ſaadan vor ſkyld oc Brøde/ oc icke gaa met oſſ vdi Rette/ Thi ingen for dig Retferdig er/ ſee til din Bud oc ville/ at wi vore Skyldener hiertelige ſkulle forlade/ thi du haffuer oſſ loffuit oc tilſagt Forladelſe/ icke at wi ved ſaadan forladelſe ere verdig til din forladelſe/ Men at du eſt ſandru/ oc haffuer oſſ naadelige tilſagt forladelſe/ alle dennem deris neſte forlade oc tilgiffue/ paa ſaadan din trøſtelige forjettelſe oc tilſagn wi oſſ forlade.

Gud Suarer /
Psal. 77.

BAndske offte forlader ieg/ oc forløser eder/ Oc i bliffuer oc bestaar icke/ aff en Ringe tro ere i / icke it lidit kand i met mig voge oc bide / men falder snart igien vdi anfectning oc fristelse.

Den Siette Bøn/
Sielens.

SVage oc skrøbelige ere wi (O Fader) oc anfectning oc fristelser de ere store oc mangfoldig / i Verden oc i Kiødit. O kiere Fader beholdt oss/ oc lad

oss

oss icke falde i Anfectning eller fristelse/ at wi igien skulle synde. Men giff naade at wi kunde bliffue bestandig/ Ridderligen oc mandeligen fecte indtil enden/ thi uden din naade oc hielp formaa wi inted.

Gud Suarer/

Psal. ij.

Jeg er Retferdig/ oc Rette ere mine domme/ der fore maa Synden icke bliffue wstraffit. Lige saa maa i drage det Onde/ at i der aff haffuer anfectning oc fristelse. Det er eders Synders skyld/ som tuinger mig der til/ at straffe dennem/ oc eder at frelse. Den

Den Siuende Bøn/ Sielens.

EFfterdi det onde som oss giffuer anfectning oc oss met Synden frister/ saa forløse oss (O kiere Fader) der aff/ paa det wi aff al Synd oc ond=skab/ effter din guddommelige ville bliffue forløst/ oc maa bliff=ue oc vere dit Rige/ dig Euinde=lige at loffue/ prise oc hellig giøre Amen.

Oc efftersdi du oss saa haff=uer lært/ oc Befallid at Bede/ oc der hoss loffuit oc tilsagt at ville Bønhøre oss. Haabe wi oc ere visse (O allerkieriste Fa=der/ du vilt din Sandhed til

ære/ dette alt sammen oss naadelige oc Barmhiertelige giffue oc forlene/ AMEN.

Huorledis en ved sig selff Betencke skal.

O HERRE ver du min hielp oc tillid/
Paa dig fortrøster ieg mig altid.
Naar min Mund/ sig icke kand Røre/
Oc mine Øren icke meer høre.
Met din Aand/ giør mig Bistand/
Oc hielp/ O Christe min Frelsermand.
Oc ver min styrcke oc hielpere vist/
Naar

Naar Døden haffuer mit hierte
kryst.
Der ved mine Øyen monne sig
vende/
Stat mig bij/ i min sidste ende.
HErre min Aand befaller ieg
dig/
Dit blide Ansict / vende du til
mig.
Ved din bittre Pine oc beske Død
Lad mig ey forderffuis/ i Synd-
sens nød.
Der mig Satan/ saa stor kand
giøre/
Riff mig der vd/ O kiere Herre.
Dit trøstelige Ord/det leg i mig/
Om din forligelse beder ieg dig.
At min Samuittighed oc finder/
Det ieg er Reengiort/ aff alle
mine Synder. O

O trofaste Gud / dig beder ieg aff Hierte /
Giff mig tolmodighed / i pine oc smerte.
Hør min Bøn / O frelsere kiere /
Oc lad din Tienere dø met ære.
Forløs mig vdaff nød oc qual /
Oc før min Siel i Himmerigis Sal.
Ved dine Engle i dit Riige
Der at loffue oc tiene dig til Euige tide.

A M E N.

En Bøn for Predicken / at wi flittelige kunde høre Guds Ord.

O Almectige / Euige oc barmhiertige Gud / efftferdi dit

Ord er en Løcte for vore Føder/ oc it lius som skal opliusse vor gang oc vey. Da bede wi dig/ ved Jesum Christum din kiere Søn/ huilcken er det sande Lius/ offuer al Verden/ at du vilt oplade oc opliusse vore hierter at wi dit hellige oc salige Ord/ kunde forstaa Reent oc Klart/ anname oc beuare det i it Reent Hierte/ Oc giøre Fruct der aff/ skicke vort Liff oc Leffnid der effter/ til dit Guddomelige Naffns Loff oc ære/ vor arme Siel til Salighed/ ved den samme din kiere Søn Jesum Christum vor HERRE/ AMEN.

En Bøn Effter
Predicken.

O HERre Almectige / Euige Gud / lad din hellige ære for vore mangfoldige Synders skyld / icke bliffue formindskid eller vansmectid / Thi wi ellers mangfoldeligen mod dig Synde / at wi dit Euige Ord icke hørsomt oc lydactigt er / oc met vankundighed / vtacknemelighed / oc knur daglige din vrede optender / huor fore du oss oc billig straffer. Men O HERre kom i hu din store Naade oc Barmhiertighed / oc forbarme dig offuer oss / oc giff oss bekiendelse / Rou / oc vor leffnids forbedrelse / Stercke dit Folckis tro

Tienere oc Offrighed/ paa det
dit hellig Ord met tro kand Pre-
dickis/ oc det verdslige Suerd/
kand styris oc føris Billigt oc
Ret/ Beuare oss fra alle falske
oc vantro / Predickere/ forstøre
alle falske oc onde Raadslaug
som optenckis oc Raadslais mod
dit Ord oc Kircke / oc tag (O
HErre) din hellige Ord oc
Aand icke fra oss/ men giff oss en
sand tro/Tolmodighed oc biståd.
Kom din fattige Kircke til hielp/
oc affuendt alle hindis Affuendtz-
mend oc Forfølgere / stercke alle
suage oc bedrøffuede Samuittig-
heder/ oc sendt oss din Fred/ ved
din kiere Søn Jesum Christum
vor HErre/ AMEN.

Om Jesu Christi Legom oc Blods Sacramente Huad Fruct Nytte oc Gaffn wi haffue der aff.

Joha. 6.

SAndelige/ Sandelige / ieg siger eder / der som i icke æde Menniskens Søns Kiød / oc dricker hans Blod / da haffuer i inted Liiff i eder. Huo som æder mit Kiød oc dricker mit Blod / hand haffuer det euige Liiff/ oc ieg skal opuecke hannem paa den Yderste dag. Thi mit Kiød er den rette Mad/ oc mit Blod er det rette Dricke. Huo som æder mit Kiød / oc dricker mit Blod/ hand bliffuer i mig/ oc

oc ieg i hannem. Lige som den leffuendis Fader vdsende mig/ oc ieg leffuer for Faderens skyld/ lige saa/ huo mig æder/ den samme skal oc leffue for min skyld. Dette er det Brød som er kommet aff Himmelen. Icke som eders Fædre aade Manna/ oc ere Døde/ Huo som æder dette Brød/ hand skal Euindelige leffue.

En deilig oc skiøn Bøn/

met hiertens Hukommelse at bede/ før du Annamer det hellige Sacrament.

O Allmectige/ Barmhiertige/ Euige Gud/ ieg arme

arme Elendige Syndige Menniske/ er kallit til din høie oc kostelige afftens Maaltid/ vdi huilckit du dit hellige Legom / oc Blod/mig til en Spise oc Drick/ naadeligen haffuer bered. Nu bekiender ieg mig Sandelige en swuerdig Synder/oc din ringiste naade icke verdig / dog for min store trang skyld kommer ieg til dig at hente naade/ oc tror vden tuiffuel / at dette dit Legom oc Blod/ som du mig nu giffuer er mig it fast oc vist Tegen paa din sandheds løffte oc tilsagn / som du oss tilsagt haffuer. Huilcken Synder som sig bekiender / oc sin fortrøstning allene til dig setter/hannem vilt du sine Syn-

der

der aff naade tilgiffue oc forlade. Huilckid ieg oc vden al tuiel fuldkommelige tror/ at det Legom som ieg nu skal annamme/ er for mig hengiffuit i Døden/ oc det Blod som ieg nu skal dricke/ er vdgiffuen for mine Synder. Jeg ved oc vel/ at ieg vbered/ oc dig icke verdiger/for mine mangfoldig Synders skyld/ ieg kand oc icke ved min egen betalling / bod/ eller bedring/ bliffue Reen eller ved nogen Creaturis hielp eller mact / i Himmelen eller paa Jorden faa Affløsning / vden ved dig allene/ min HERRE oc frelsere / Jesu Christe / Der fore beder ieg gantske ydmygelige / aff al mit hiertis

 grund/

grund/ du ville aff naade/ affto oc reen giøre mig/ aff alle mine Synder. Thi ieg er Arm oc Elendig/ oc haffuer hielp oc trøst behoff/ der fore flyer ieg til dig/ oc vil dig annamme/ til Retferdiggiørelse/ hielp/ trøst oc Raad/ oc at du i mig bliffuer oc bereder mig ved dig selff. Jeg haffuer oc slet ingen sorg/ at dit krafftige oc leffuendige Ordt/ bliffuer io fangelige paa mig arme Syndere theed oc funden/ Amen.

En Anden Bøn.

O Euige / Barmhiertige Gud/ ieg arme Syndere kommer til dig/ at hente naade/ trøst/

trøst / Sundhed oc Salighed / thi ieg veed mig den icke huos nogen Creatur/ enten i Himmelen eller paa Jorden at hente. Der fore beder ieg dig/ ved din Guddommelige tilsagn/ du ville mig dine henders gierning/ naadelige annamme/ oc giffue oc forlene mig huad du mig loffuet haffuer/ oc giff mig aff din milde godhed som du vdbytter/ Amen.

En Anden.

O HERRE Jesu Christe/ effterdi du dit Legom oc Blod for vore Synder/ paa Korssid haffuer giffuit / Da beder ieg dig aff gandske hierte/ giff mig

mig

mig det samme dit Legom oc Blod / i en ret tro at annam̄e/ paa det at ieg din pinis dygd oc krafft dig icke berøffuer/ Amen.

Som du nu vilt strax Hengaa/ Da sig oc betenck disse Ord vdi dit Hierte.

O Gud min hielpere/ beskiermere oc bereder / paa dig haffuer ieg sat al mit hob oc trøst / oc der paa vil ieg annamme oc vndfange min forløseris Jesu Christi Legom oc Blod / i huilcket mig er tilsagt forladelse oc afftoelse aff alle mine Synder/ oc paa det at min

min tro her met bliffuer fornyet oc besterckit oc ieg met hannem bliffuer foreent oc forligt/ Oc hans Aandelige Legom/ i mig bliffuer indplantid oc indpodit/ som en leffuendis tro oc lijd/ oc bier ind til min sidste Ende/ Amen.

O HERre Jesu Christe/ ieg er icke verdig/ at du indgaar i mit syndige hierte/ Men du vedst oc kiender dog min store armod oc nødtørfft. Der fore begierer ieg aff hiertid din neruerelse/ til spise/ til trøst/ oc til at størcke min arme Siel/ Sig du allene it Ord til hinde/ saa er oc bliffuer hun strax sund oc helbrede/ Amen.

O HERre Jesu Christe/ dit hellige sande Legom/ som for mig haffuer lid/ den bitter Død. Oc den dyre skat/ dit hellige vskyldige Blod/ ved huilcket ieg er igien kiøbt oc løst/ oc for mig vdgiffuit til en Rengiørelse aff alle mine Synder/ det ville mig nu spise/ nære beuare oc føre i det Euige Liff/ oc meddele mig alle mine Synders forladelse/ Amen.

Som du nu Annamer det Hellige oc Høguerdige Sacramente/ saa tenck i dit Hierte.

VOr HERris Jesu Christi Legom/ som for mig er hengiffuit

giffuit i Døden/ det beuare mit Liff oc Siel i det Euige Liff / Amen.

VOr HERris Jesu Christi Blod / som for mig er vdgiffuit/ i sin hellige omskierelse/ hudflettelse / kronelse / oc paa det hellige Korss/ huilckit ieg nu annamer/ til mine Synders forladelse/ det opholde mig til det Euige Liff/ Amen.

Naar du haffuer Annamit det Hellige Sacramente

Saa falt neder paa dine Knæ
oc Betencke disse Ord
vdi dit Hierte.

O HERRE forene mig met dig/ved dit løffte oc tilsagn/

oc

oc vircke i mig alle gode gierninger/ oc bliff i saa maade met mig paa det ieg Euindelige kand bliffue i dig/ Amen.

Der effter sig oc læs Hiertelige denne Bøn.

O Min Gud ver mig naadig/ tag hen oc vdslet alle mine Synder/ thi Christi Blod haffuer hellig giort mig/ Christi Legom haffuer hiulpit mig/ min tro giør mig salig. Jeg vil her effter met din Guddommelige hielp oc naade/ icke meere synde/ eller fortuiffle/ at mig inted ont skal vederfaris. Jeg veed oc i sandhed at ieg haffuer forme-

delst

medelst Christum i dig (O du min HErre oc Gud) en naadig oc venlig Fader/ thi du Gud est god/ sandru/ oc en begyndelse til al trøst/ dig skee loff ære oc tack i Euighed/ Amen.

En Anden Bøn met Hiertens Hukommelse at betencke.

JEsu Christi allerhelligste Siel/ hellige mig. Christi Legom Beholde mig. Christi Blod stencke mig. Det Vand som flød aff Christi Side / det Rense mig. O Milde oc gode Jesu hør mig. J dine hellige Saar oc Vunder skiul mig / O HER-

HErre hielp mig/ at ieg aldrig skillis fra dig/ for den onde Fiende/ beskierme mig/ i min Døds stund Benade mig/ oc sette mig til dig/ paa det ieg dig met dine Engle maa loffue/ prise oc ære/ i Euighed Amen.

Der nest skalt oc Bør du met stor ære/ gandtske ydmygeligen loffue oc tacke Gud/ met disse Ord oc sige.

JEg tacker dig HErre almectige Euige Gud/ at du mig ved disse dine hellige gaffuer/ haffuer vederquegit/ oc beder din Barmhiertighed/

tighed / du lader sam̄e gaffue /
mig oc oss alle samen Ret be-
komme / til vor trois størckelse
paa dig / oc til en brendendis
kierlighed mellem oss indbyrdis/
for din Søns Jesu Christi vor
HERris skyld/ Amen.

Der Nest Sig.

JEg tacker dig / O du æde-
lige Jesu / at du mig til
denne herlige oc kostelige Spise
haffuer kallit/ Jeg tacker dig aff
gandtske hierte at du haffuer giff-
uit mig Beskedenhed / oc hukom-
melse der til / Jeg tacker dig at
du haffuer mig met tro oc kier-
lighed opliust/oc mig met dig selff

haffuer ſpiſid / oc mig met dit
Blod haffuer ſkienckit / oc mig
haffuer opfylt oc omgiffuit met
din klare oc Rene godhed/ O du
milde Jeſu / bliff hoſſ mig / thi
ieg giffuer mig gandtſke dig / oc
forlader mig paa dig / at ieg
Euindelige kand bliffue i
dig/ Amen.

En anden Tackſigelſe.

LOffuit være Gud vor Fa-
der / ſom oſſ haffuer giort
verdig / til denne ſin ſtore Rig-
doms naade oc ſaalige ſpiſe at
kom̃e / Wi bede dig kiere Fader/
du ville lade din helligAand
voxe oc formeris i vore Hierter/
ved

ved Jesum Christum din kiere Søn vor HErre/ som met dig oc den hellig Aand leffuer oc Regner/ nu oc til Euig tid/ Amen.

En Tacksigelse for Christi bittre Pine.

LOff/ Pris/ ære oc tack/ være dig min allerkieriste HErre Jesu Christe/ for du est Menniske vorden/ for din Marter/ bitter Pine oc forsmedelige Død/ som du kiere HERRE/ haffuer lid for mig arme Syndere/ met stor kierlighed oc tolmodighed/ paa Kaarssens Gallie/ oc haffuer set dig hoss din himmelske Faders høyre haand.

Jeg beder dig du Verdſens ſalig
giørere/ du ville mig paa ſamme
din naade oc fortienſt (din bitter
Pinis) icke lade forſage/ eller
til ſkamme vorde/ Men mig i din
forløſelſe (ſom du paa Kaarſſid
haffuer forhuerffuit) Euindelige
lade vere befallit/ at ieg ved ſam-
me tro kand komme i den Him-
melſke bolig/ oc effter dette Liff
omgiffuis met dit herlige klar-
heds ſkin/ oc bliffue hoſſ dig Euin-
delige/ du ſom met Gud Fader/
oc den verdige hellig Aand/
leffuer oc Regnerer en
ſand Gud i all
Euighed/

A M E N.

Gregorius.

Før du atſpør din vinding oc gaffn/
Skalt du atſpøre/ Guds hellige Naffn.
Hans Ord at høre met ſtørſte flid/
Aluorlig huad du beder/ giør altid.

Hieronimus.

Synd icke paa Guds Barmhiertighed/
Din Neſtis modgang lad vere dig leed.
Betenck denne Verdſens ſlemme Elende/
Din gode Gierning/ ſpar icke til ſidſte ende.

Ambrosius.

Synden vor aldrig saa slem oc
stor/
Haffuer du Anger oc sorrig der
for.
Aff Naade vil Gud dig dennem
forlade/
Giør det betiden/ vil ieg dig
Raade.

Augustinus.

Der er icke til/ en forskreckeliger
ting/
End at Menniskẽn den acter det
saa ringe.
At hand icke vd aff synden gaar/
Oc dog hans Leffnit i fare
staar.

Pau-

Paulus.

Tiener du Gud/ Verden maa du
lade fare/
Ingen to Herrer kand tage vare.
Tienner du Verden/ saa tien du
ey Gud/
Oc kommer der offuer i stoer Ar-
mod.

Chrysostomus.

Menniske / lad ingen ting være
dig saa kier/
At du forglemmer Gud din
HERRE.
Betenck stedse hans Pine oc
Død/
Saa hielper hand dig aff all din
nød.

Boni-

Bonifacius.

Hand haffuer sagt oc skreffuit
saa/
Ingen ond gierning / vden straff
bliffue maa.
Oc ingen god gierning Borte
bliffuer/
Vel den det onde / met gode bort
driffuer.

Bernhardus.

Du maa Dø / der faare intet
hielpe kand/
Oc ved ey paa/ huad tiid eller
stund.
Men vilt du da i Liffuit gaa/
I Troen til Christum du stade-
lige staa.

Bona-

Bonauentura.

Vilt du Euindelige boe hoss Gud/
Saa frycte hannem oc holt hans Bud.
Vilt du ond Anfectning offuer-uinde/
Saa lad dig icke dounactig finde.

Beda.

Om du legger dig eller opstaar/
Om du ædt eller ædit haar.
Saa tacke du Gud din HErre/
Formaar du/ giff almisse gierne.

Dauid.

Sky huad dig skam oc skadeligt kand være/
Vretferdig Gods/ dig ey met besuerre.

Aff

Aff dit Handuerck / skalt du dig
nære/
Huad lønligt dig sigis / døl met
ære.

Salomon.

Viislig begynt / huad du slar
paa/
Betenck enden huor det vil gaa.
Ver Enlig/ Sørgactig/ holt dig
slet/
Saa holder sig en viser Suend
Ret.

Viis Mands Tale.

Der som Mennisken tenckte
huad hand mon være/
Oc huor fra hand er kommen
herre.

Eller

Eller huad aff hannem ſkulle
vere/
Bleff hand vel from i Verden
here.

Ibidem.

Menniſk/ tenck altid at Gud ſaa
mild/
Haffuer dig ſkabt effter ſit egit
Bild.
Tack hannem oc aff hiertid altid/
Alt got hand haffuer/ det giffuer
hand dig.

Seneca.

Huiſſ ſind effter Verdens lyſt
ſtaar/
Oc hannem vel i ſin ſynd gaar.
Hand tør der ey tuile paa/
At hand io viſt / fordømelſen
mon faa.

Cato.

Holt huer for den som hand monne være/
Offuer skiend ingen met vanære.
Tag dig oc ingen fremmid sorrig an/
Besørge det / saa est du en viser mand.

Fridanck.

Vilt du vere met Rou oc mag/
Saa tij/ oc suar icke til alle sag.
See dig for/ oc acte mine Ord/
Ondt selskab sky oc vocte dig for.

Fader oc Moder.

Søn vil du salig vere/
I Hiīelen oc paa Jorden herre.

Saa

Saa sky onde Quinder / oc
spil /
Thi de forderffue alle / det elske
vil.
Ondt selskab / oc onde Quinder
at haffue kiere/
Skiller mangen Mand / ved
gods oc ære.
Oc stiffter icke andit end Mord
oc vold/
Oc er Dieffuelsens høieste
skiold.
Oc der til druckenskab aff vin/
Giør stor skade/ oc hierte Pin.
J Himmelen oc paa Jorden
here/
Thager det bort / Siel / Lijff /
gods oc ære.

Den Vise Mand.

O Menniske betenck i allen stund/
Huorledis din tale gaar aff din Mund.
Besinde den vel vden Had oc wrede/
Saa bestaar du den saa megit dis bedre.
Snart høre/ oc seent at giffue suar/
En viser Mand bekencker sine Ord.
J Ord er mangen bleffuen bunden/
Men tiendis Mand/vden skamme er funden.

For

For ſkam er ingen bedre liſt/ met
ære/
End huem ſin Tungis Meſtere
kand være.

Ibidem.

Salig er den ſin Tunge beua-
rer/
Saliger/ er den ſin Neſte met
ære forſuarer.
Meer ſalig er den / Synden
mod ſtaar/
End ſaliger/ er den ſtor krig aff
ſlar.
Megit ſaliger/den ſin onde villie
bryder/
Allerſaligſt/ er den for Domen
beſtandig bliffuer.

Døden.

Den forskreckelige Død er ieg beneffndt/
Den gandskie Verden fryctligen bekiendt.
Dit stolte hoffmodige sinde hielper fuld lit/
See der for til / giør dig Synden quit.
Thi ingen Mand ieg anseer/
Fattig eller Rijg huem de er.
Oc naar ieg dig saa forhuerffuit har/
Gielder mig alt Ens / huort du hen far.
Til Heluede eller til Himmels tron/
En aff disse Veie maat du hen.

Haff-

Haffuer du da suermit oc leff-
uit ilde/
Dismeer da frycte dig for mit
gilde.
Der fore giør got i Verden
here/
Oc leff Christelige met tuct oc
ære.
Oc frycte Gud din Skabere
blid/
Saa skader dig inted i sidste
tid.

Beſluttelſe.

Jeſus Syrach/ 15.

Menniſke du eſt ſkabt aff Gud/
Paa det at du ſkalt holde hans
Bud.
For haffuer hand giffuit dig/
Giør huad du vilt / tro du mig.
Jld oc Vand/ er for dig ſat/
Huilckit dig løſter tag du fat.
Holt hans Bud / ſaa leffuer du
viſt/
Giør du icke/ da lider du Død=
ſens brøſt.
Menniſke / vilt du Euindelige
ſalig vere/
Oc at dig kand lyckis i Verden
here.

See

See til at du Guds Ord kand
høre/
Huilckit dig kand from oc sindig
giøre.
Trolig din Synd angre oc klag/
Som du haffuer giort tiid stund
oc dag.
Giør aluorlig Anger aff hier-
tens grund/
Oc bekiendt din gierning met
din Mund.
Forlad dig hiertelig paa Chri-
stum din HERre/
Som allene vor meglere/ vist
mon vere.
Hand haffuer met sin Pine oc
Død/
Forløst oss/ aff Synd oc nød.
Vtolmodig i korsid/ du ey skalt
vere/

Bed Gud/ oc tack hannem met
storære.
Du skalt din Frelsere her be-
kiende/
Saa vil hand sig fra dig ey vende
Din Neste forsuare met tuct oc
ære/
Saa vil Gud dig oc naadig vere.
Christo giør got / mod fattig oc
Arme/
Offuer alle bedrøffuede/ du dig
forbarme.
Hofferdighed met kunst/ gods /
ære/ ey driff/
Tien andre der met/ til Siel oc
Liff.
Huad du æder eller dricker/holt
maadelighed /
Effter din stadt / drag en Erlig
klede sed.   J din

I din tale ver Erlig/ oc leff Reen/
I hiertid / ver ey swkysk met last
oc meen.
Redelig vilde du alle mod dig
skulle vere/
Der fore / met baguaskelse du
ingen besuere.
Christus biuder oss ved sin lære/
Forælder oc Offrighed/ at giøre
hæder oc ære.
Til fremmid handel giff dig oc
ey/
Thi al vlycke kommer aff den
vey.
Om du al dette holder flittelig/
Vdi Guds hyllist oc gunst/ bliff-
uer du Euiglig.
Din skieppe oc maal Retferdig
skal vere/

Om

Om du Himmerigis Rige vilt
erffue.
Gud giffue at wi hans naade
kunde faa/
Oc altid vdaff Synden ſtaa.
Oc her/ effter hans vilge at
ſtride/
Oc Euig Himmerig hoſſ han-
nem at Nyde.

Guds Ord de vor oſſ icke
ſaa ſuar/
Om vor egen nytte icke
vor.
Vandit ledſkier Ild oc
glød/
Almiſſe oc det ſamme giør.

In

In Summa.

Der som wi leffde ret Christe-
lig/
Oc effter Guds Bud giorde
flittelig.
Da haffde oss Gud ret visselig
kier/
Oc skickit alting vel effter vor
begier.
Nu oss Gud naade/ det icke saa
skeer/
Der fore wil hand icke vere oss
neer.
Men sin naade oss tage fra/
Oc sin wrede igien oss lade for-
staa.
Thi lader oss aff Synden vende/
Saa kommer vist Himmerigis
glede oss tilhende/

Der til oss Gud sin naade sende/
Euindelig at nyde vden Ende.

A M E N.

Formaning at i Hukomme sit Endeligt.

TEnck paa din Skabere i din vngdom/ før end de onde Dage komme/ oc Aarene tilkomme/ naar du skalt sige de behage mig icke. Før end Solen oc Liusid/ Maanen oc Stiernerne bliffue mørcke/ oc skyerne komme igien effter Regn. Paa den tid som vocterne i husid beffue/ oc de stercke bliffue krogede/

gede/ oc Møllerne staa tomme/
for de er bleffuen faa/ oc Synen
bliffuer mørck i giennom vinduit.
Oc dørene paa Gaderne bliffue
lucte/ at Møllerindens røst bliff-
uer liden/ oc hand opueckis naar
Fulen siunger/ oc alle sangens
Døtter bucke sig. At oc de høye
frycte sig oc sky paa veyen/ Naar
Mandeltræ blomstris / oc
Græshopperne besuaris oc alt
vellyst forgaar (Thi Menniskken
far dit hen som hand bliffuer
Euindelig / oc Græderne gaa
om kring paa gaderne) Før end
Sølff snoren bort kommer oc
den gyldene Kilde forløber / oc
Jungen Rinder hoss Brønden /
oc

oc hiulid sønderbrydis paa brøn-
den. Thi støffuen skal komme til
Jord igien/ som hand vor
før/ oc Aanden til Gud
igien/ som hin-
de gaff.

Register

FINIS.

folio 201/07